

Polgártársak!!

támogassuk a honi part, minek nekünk a cseh, német s morva munkásokat hízni, míg saját magyar munkásaink kopni látnak.

TALPRA MAGYAR!!

A mit az országban megsemmisítünk, az vegyük meg az országon kívül. Az alatt felsorolt árak a legszolidabb kiállításban is oly jutányosan kaphatók, hogy egy magyar polgár sincs utalva, szükségletét más országból fedezni. Következésképpen ugyanazon árban mint, vagy mérték szerint is kaphatók. 1. finom chiffon v. ing gallér és késő nélkül frt 1.50, késővel frt 1.65, gallér és késővel frt 1.80, 1 fin. chiffon háló-ing 1 méter hosszú, frt 1.50, elegáns színes bordurával 2 frt, oxfordból 1 frt. 1 férfi alsó nadrág magyar vászonból 1 frt. Twill szövetből 1 frt 1.20. Angol Twill frt 1.65, 1 tucatt finom legujabb gallér, 6-szoros 2 frt, szintén ilyen késővel frt 3.60 és 4 frt. 1 női ing magyar vászonból, csipkével 1 frt, chiffonból kézi schlingelással frt 1.50, igen finom székekkel és gombos Stefanie-facón frt 1.80, rumburgi vászonból kézi schlingelással frt 2.-, 2.50 és 2.80, 1 finom hálórészi sima frt 1.30, székekkel és himzett fodrokkal frt 1.60, 1.80, legfinomabb 2 frt. 1 finom chiffon női nadrág frt 1.40, legfinomabb kiállításban frt 1.80, 1 finom fehér alsó szoknya igen bő vállalattal frt 1.50, himzett széllel frt 1.80, 2.-, frt 2.50, 3.-, 2 ágynemű, 6 párna, 2 dunyhá legújabb minőségű chiffonból 11 frt, damaszt-grádból 12 frt, igen elegáns székekkel és cérnacsipke-vállalattal. 6 párna és két paplany-lepedő 19 frt. 1 dunyhahéj legújabb minőségű chiffonból frt 2.75, 1 ing nyomaan színek száma himzett széllel 35, 45, 55, 65, 75, 85, 95, 105, 115, 125, 135, 145, 155, 165, 175, 185, 195, 205, 215, 225, 235, 245, 255, 265, 275, 285, 295, 305, 315, 325, 335, 345, 355, 365, 375, 385, 395, 405, 415, 425, 435, 445, 455, 465, 475, 485, 495, 505, 515, 525, 535, 545, 555, 565, 575, 585, 595, 605, 615, 625, 635, 645, 655, 665, 675, 685, 695, 705, 715, 725, 735, 745, 755, 765, 775, 785, 795, 805, 815, 825, 835, 845, 855, 865, 875, 885, 895, 905, 915, 925, 935, 945, 955, 965, 975, 985, 995, 1005, 1015, 1025, 1035, 1045, 1055, 1065, 1075, 1085, 1095, 1105, 1115, 1125, 1135, 1145, 1155, 1165, 1175, 1185, 1195, 1205, 1215, 1225, 1235, 1245, 1255, 1265, 1275, 1285, 1295, 1305, 1315, 1325, 1335, 1345, 1355, 1365, 1375, 1385, 1395, 1405, 1415, 1425, 1435, 1445, 1455, 1465, 1475, 1485, 1495, 1505, 1515, 1525, 1535, 1545, 1555, 1565, 1575, 1585, 1595, 1605, 1615, 1625, 1635, 1645, 1655, 1665, 1675, 1685, 1695, 1705, 1715, 1725, 1735, 1745, 1755, 1765, 1775, 1785, 1795, 1805, 1815, 1825, 1835, 1845, 1855, 1865, 1875, 1885, 1895, 1905, 1915, 1925, 1935, 1945, 1955, 1965, 1975, 1985, 1995, 2005, 2015, 2025, 2035, 2045, 2055, 2065, 2075, 2085, 2095, 2105, 2115, 2125, 2135, 2145, 2155, 2165, 2175, 2185, 2195, 2205, 2215, 2225, 2235, 2245, 2255, 2265, 2275, 2285, 2295, 2305, 2315, 2325, 2335, 2345, 2355, 2365, 2375, 2385, 2395, 2405, 2415, 2425, 2435, 2445, 2455, 2465, 2475, 2485, 2495, 2505, 2515, 2525, 2535, 2545, 2555, 2565, 2575, 2585, 2595, 2605, 2615, 2625, 2635, 2645, 2655, 2665, 2675, 2685, 2695, 2705, 2715, 2725, 2735, 2745, 2755, 2765, 2775, 2785, 2795, 2805, 2815, 2825, 2835, 2845, 2855, 2865, 2875, 2885, 2895, 2905, 2915, 2925, 2935, 2945, 2955, 2965, 2975, 2985, 2995, 3005, 3015, 3025, 3035, 3045, 3055, 3065, 3075, 3085, 3095, 3105, 3115, 3125, 3135, 3145, 3155, 3165, 3175, 3185, 3195, 3205, 3215, 3225, 3235, 3245, 3255, 3265, 3275, 3285, 3295, 3305, 3315, 3325, 3335, 3345, 3355, 3365, 3375, 3385, 3395, 3405, 3415, 3425, 3435, 3445, 3455, 3465, 3475, 3485, 3495, 3505, 3515, 3525, 3535, 3545, 3555, 3565, 3575, 3585, 3595, 3605, 3615, 3625, 3635, 3645, 3655, 3665, 3675, 3685, 3695, 3705, 3715, 3725, 3735, 3745, 3755, 3765, 3775, 3785, 3795, 3805, 3815, 3825, 3835, 3845, 3855, 3865, 3875, 3885, 3895, 3905, 3915, 3925, 3935, 3945, 3955, 3965, 3975, 3985, 3995, 4005, 4015, 4025, 4035, 4045, 4055, 4065, 4075, 4085, 4095, 4105, 4115, 4125, 4135, 4145, 4155, 4165, 4175, 4185, 4195, 4205, 4215, 4225, 4235, 4245, 4255, 4265, 4275, 4285, 4295, 4305, 4315, 4325, 4335, 4345, 4355, 4365, 4375, 4385, 4395, 4405, 4415, 4425, 4435, 4445, 4455, 4465, 4475, 4485, 4495, 4505, 4515, 4525, 4535, 4545, 4555, 4565, 4575, 4585, 4595, 4605, 4615, 4625, 4635, 4645, 4655, 4665, 4675, 4685, 4695, 4705, 4715, 4725, 4735, 4745, 4755, 4765, 4775, 4785, 4795, 4805, 4815, 4825, 4835, 4845, 4855, 4865, 4875, 4885, 4895, 4905, 4915, 4925, 4935, 4945, 4955, 4965, 4975, 4985, 4995, 5005, 5015, 5025, 5035, 5045, 5055, 5065, 5075, 5085, 5095, 5105, 5115, 5125, 5135, 5145, 5155, 5165, 5175, 5185, 5195, 5205, 5215, 5225, 5235, 5245, 5255, 5265, 5275, 5285, 5295, 5305, 5315, 5325, 5335, 5345, 5355, 5365, 5375, 5385, 5395, 5405, 5415, 5425, 5435, 5445, 5455, 5465, 5475, 5485, 5495, 5505, 5515, 5525, 5535, 5545, 5555, 5565, 5575, 5585, 5595, 5605, 5615, 5625, 5635, 5645, 5655, 5665, 5675, 5685, 5695, 5705, 5715, 5725, 5735, 5745, 5755, 5765, 5775, 5785, 5795, 5805, 5815, 5825, 5835, 5845, 5855, 5865, 5875, 5885, 5895, 5905, 5915, 5925, 5935, 5945, 5955, 5965, 5975, 5985, 5995, 6005, 6015, 6025, 6035, 6045, 6055, 6065, 6075, 6085, 6095, 6105, 6115, 6125, 6135, 6145, 6155, 6165, 6175, 6185, 6195, 6205, 6215, 6225, 6235, 6245, 6255, 6265, 6275, 6285, 6295, 6305, 6315, 6325, 6335, 6345, 6355, 6365, 6375, 6385, 6395, 6405, 6415, 6425, 6435, 6445, 6455, 6465, 6475, 6485, 6495, 6505, 6515, 6525, 6535, 6545, 6555, 6565, 6575, 6585, 6595, 6605, 6615, 6625, 6635, 6645, 6655, 6665, 6675, 6685, 6695, 6705, 6715, 6725, 6735, 6745, 6755, 6765, 6775, 6785, 6795, 6805, 6815, 6825, 6835, 6845, 6855, 6865, 6875, 6885, 6895, 6905, 6915, 6925, 6935, 6945, 6955, 6965, 6975, 6985, 6995, 7005, 7015, 7025, 7035, 7045, 7055, 7065, 7075, 7085, 7095, 7105, 7115, 7125, 7135, 7145, 7155, 7165, 7175, 7185, 7195, 7205, 7215, 7225, 7235, 7245, 7255, 7265, 7275, 7285, 7295, 7305, 7315, 7325, 7335, 7345, 7355, 7365, 7375, 7385, 7395, 7405, 7415, 7425, 7435, 7445, 7455, 7465, 7475, 7485, 7495, 7505, 7515, 7525, 7535, 7545, 7555, 7565, 7575, 7585, 7595, 7605, 7615, 7625, 7635, 7645, 7655, 7665, 7675, 7685, 7695, 7705, 7715, 7725, 7735, 7745, 7755, 7765, 7775, 7785, 7795, 7805, 7815, 7825, 7835, 7845, 7855, 7865, 7875, 7885, 7895, 7905, 7915, 7925, 7935, 7945, 7955, 7965, 7975, 7985, 7995, 8005, 8015, 8025, 8035, 8045, 8055, 8065, 8075, 8085, 8095, 8105, 8115, 8125, 8135, 8145, 8155, 8165, 8175, 8185, 8195, 8205, 8215, 8225, 8235, 8245, 8255, 8265, 8275, 8285, 8295, 8305, 8315, 8325, 8335, 8345, 8355, 8365, 8375, 8385, 8395, 8405, 8415, 8425, 8435, 8445, 8455, 8465, 8475, 8485, 8495, 8505, 8515, 8525, 8535, 8545, 8555, 8565, 8575, 8585, 8595, 8605, 8615, 8625, 8635, 8645, 8655, 8665, 8675, 8685, 8695, 8705, 8715, 8725, 8735, 8745, 8755, 8765, 8775, 8785, 8795, 8805, 8815, 8825, 8835, 8845, 8855, 8865, 8875, 8885, 8895, 8905, 8915, 8925, 8935, 8945, 8955, 8965, 8975, 8985, 8995, 9005, 9015, 9025, 9035, 9045, 9055, 9065, 9075, 9085, 9095, 9105, 9115, 9125, 9135, 9145, 9155, 9165, 9175, 9185, 9195, 9205, 9215, 9225, 9235, 9245, 9255, 9265, 9275, 9285, 9295, 9305, 9315, 9325, 9335, 9345, 9355, 9365, 9375, 9385, 9395, 9405, 9415, 9425, 9435, 9445, 9455, 9465, 9475, 9485, 9495, 9505, 9515, 9525, 9535, 9545, 9555, 9565, 9575, 9585, 9595, 9605, 9615, 9625, 9635, 9645, 9655, 9665, 9675, 9685, 9695, 9705, 9715, 9725, 9735, 9745, 9755, 9765, 9775, 9785, 9795, 9805, 9815, 9825, 9835, 9845, 9855, 9865, 9875, 9885, 9895, 9905, 9915, 9925, 9935, 9945, 9955, 9965, 9975, 9985, 9995, 10005, 10015, 10025, 10035, 10045, 10055, 10065, 10075, 10085, 10095, 10105, 10115, 10125, 10135, 10145, 10155, 10165, 10175, 10185, 10195, 10205, 10215, 10225, 10235, 10245, 10255, 10265, 10275, 10285, 10295, 10305, 10315, 10325, 10335, 10345, 10355, 10365, 10375, 10385, 10395, 10405, 10415, 10425, 10435, 10445, 10455, 10465, 10475, 10485, 10495, 10505, 10515, 10525, 10535, 10545, 10555, 10565, 10575, 10585, 10595, 10605, 10615, 10625, 10635, 10645, 10655, 10665, 10675, 10685, 10695, 10705, 10715, 10725, 10735, 10745, 10755, 10765, 10775, 10785, 10795, 10805, 10815, 10825, 10835, 10845, 10855, 10865, 10875, 10885, 10895, 10905, 10915, 10925, 10935, 10945, 10955, 10965, 10975, 10985, 10995, 11005, 11015, 11025, 11035, 11045, 11055, 11065, 11075, 11085, 11095, 11105, 11115, 11125, 11135, 11145, 11155, 11165, 11175, 11185, 11195, 11205, 11215, 11225, 11235, 11245, 11255, 11265, 11275, 11285, 11295, 11305, 11315, 11325, 11335, 11345, 11355, 11365, 11375, 11385, 11395, 11405, 11415, 11425, 11435, 11445, 11455, 11465, 11475, 11485, 11495, 11505, 11515, 11525, 11535, 11545, 11555, 11565, 11575, 11585, 11595, 11605, 11615, 11625, 11635, 11645, 11655, 11665, 11675, 11685, 11695, 11705, 11715, 11725, 11735, 11745, 11755, 11765, 11775, 11785, 11795, 11805, 11815, 11825, 11835, 11845, 11855, 11865, 11875, 11885, 11895, 11905, 11915, 11925, 11935, 11945, 11955, 11965, 11975, 11985, 11995, 12005, 12015, 12025, 12035, 12045, 12055, 12065, 12075, 12085, 12095, 12105, 12115, 12125, 12135, 12145, 12155, 12165, 12175, 12185, 12195, 12205, 12215, 12225, 12235, 12245, 12255, 12265, 12275, 12285, 12295, 12305, 12315, 12325, 12335, 12345, 12355, 12365, 12375, 12385, 12395, 12405, 12415, 12425, 12435, 12445, 12455, 12465, 12475, 12485, 12495, 12505, 12515, 12525, 12535, 12545, 12555, 12565, 12575, 12585, 12595, 12605, 12615, 12625, 12635, 12645, 12655, 12665, 12675, 12685, 12695, 12705, 12715, 12725, 12735, 12745, 12755, 12765, 12775, 12785, 12795, 12805, 12815, 12825, 12835, 12845, 12855, 12865, 12875, 12885, 12895, 12905, 12915, 12925, 12935, 12945, 12955, 12965, 12975, 12985, 12995, 13005, 13015, 13025, 13035, 13045, 13055, 13065, 13075, 13085, 13095, 13105, 13115, 13125, 13135, 13145, 13155, 13165, 13175, 13185, 13195, 13205, 13215, 13225, 13235, 13245, 13255, 13265, 13275, 13285, 13295, 13305, 13315, 13325, 13335, 13345, 13355, 13365, 13375, 13385, 13395, 13405, 13415, 13425, 13435, 13445, 13455, 13465, 13475, 13485, 13495, 13505, 13515, 13525, 13535, 13545, 13555, 13565, 13575, 13585, 13595, 13605, 13615, 13625, 13635, 13645, 13655, 13665, 13675, 13685, 13695, 13705, 13715, 13725, 13735, 13745, 13755, 13765, 13775, 13785, 13795, 13805, 13815, 13825, 13835, 13845, 13855, 13865, 13875, 13885, 13895, 13905, 13915, 13925, 13935, 13945, 13955, 13965, 13975, 13985, 13995, 14005, 14015, 14025, 14035, 14045, 14055, 14065, 14075, 14085, 14095, 14105, 14115, 14125, 14135, 14145, 14155, 14165, 14175, 14185, 14195, 14205, 14215, 14225, 14235, 14245, 14255, 14265, 14275, 14285, 14295, 14305, 14315, 14325, 14335, 14345, 14355, 14365, 14375, 14385, 14395, 14405, 14415, 14425, 14435, 14445, 14455, 14465, 14475, 14485, 14495, 14505, 14515, 14525, 14535, 14545, 14555, 14565, 14575, 14585, 14595, 14605, 14615, 14625, 14635, 14645, 14655, 14665, 14675, 14685, 14695, 14705, 14715, 14725, 14735, 14745, 14755, 14765, 14775, 14785, 14795, 14805, 14815, 14825, 14835, 14845, 14855, 14865, 14875, 14885, 14895, 14905, 14915, 14925, 14935, 14945, 14955, 14965, 14975, 14985, 14995, 15005, 15015, 15025, 15035, 15045, 15055, 15065, 15075, 15085, 15095, 15105, 15115, 15125, 15135, 15145, 15155, 15165, 15175, 15185, 15195, 15205, 15215, 15225, 15235, 15245, 15255, 15265, 15275, 15285, 15295, 15305, 15315, 15325, 15335, 15345, 15355, 15365, 15375, 15385, 15395, 15405, 15415, 15425, 15435, 15445, 15455, 15465, 15475, 15485, 15495, 15505, 15515, 15525, 15535, 15545, 15555, 15565, 15575, 15585, 15595, 15605, 15615, 15625, 15635, 15645, 15655, 15665, 15675, 15685, 15695, 15705, 15715, 15725, 15735, 15745, 15755, 15765, 15775, 15785, 15795, 15805, 15815, 15825, 15835, 15845, 15855, 15865, 15875, 15885, 15895, 15905, 15915, 15925, 15935, 15945, 15955, 15965, 15975, 15985, 15995, 16005, 16015, 16025, 16035, 16045, 16055, 16065, 16075, 16085, 16095, 16105, 16115, 16125, 16135, 16145, 16155, 16165, 16175, 16185, 16195, 16205, 16215, 16225, 16235, 16245, 16255, 16265, 16275, 16285, 16295, 16305, 16315, 16325, 16335, 16345, 16355, 16365, 16375, 16385, 16395, 16405, 16415, 16425, 16435, 16445, 16455, 16465, 16475, 16485, 16495, 16505, 16515, 16525, 16535, 16545, 16555, 16565, 16575, 16585, 16595, 16605, 16615, 16625, 16635, 16645, 16655, 16665, 16675, 16685, 16695, 16705, 16715, 16725, 16735, 16745, 16755, 16765, 16775, 16785, 16795, 16805, 16815, 16825, 16835, 16845, 16855, 16865, 16875, 16885, 16895, 16905, 16915, 16925, 16935, 16945, 16955, 16965, 16975, 16985, 16995, 17005, 17015, 17025, 17035, 17045, 17055, 17065, 17075, 17085, 17095, 17105, 17115, 17125, 17135, 17145, 17155, 17165, 17175, 17185, 17195, 17205, 17215, 17225, 17235, 17245, 17255, 17265, 17275, 17285, 17295, 17305, 17315, 17325, 17335, 17345, 17355, 17365, 17375, 17385, 17395, 17405, 17415, 17425, 17435, 17445, 17455, 17465, 17475, 17485, 17495, 17505, 17515, 17525, 17535, 17545, 17555, 17565, 17575, 17585, 17595, 17605, 17615, 17625, 17635, 17645, 17655, 17665, 17675, 17685, 17695, 17705, 17715, 17725, 17735, 17745, 17755, 17765, 17775, 17785, 17795, 17805, 17815, 17825, 17835, 17845, 17855, 17865, 17875, 17885, 17895, 17905, 17915, 17925, 17935, 17945, 1

elől menekülőknél, a kalandos vágnak éppen utjába esik. Ez a színész. Budáról neki indult gyalog az alföldnek és Kecskeméten vándorszínészek közé állt. Rajzolgatni, festegetni már diák korában szeretett. Gondolta magában, hogy a míg ráterem a szerepekre, majd festéget papírt és vászont-erdőt. Még néhány kisebb alföldi városba vezette el sorsa, aztán megelégtelte a vándorszínészetet, mely fölé hiába festett derült eget. De figyelme ráfordult a festészetre; gondolatában most már úgy tűnt föl, mint a másik pálya, melyhez fordulnia kell. Pozsonyban újra iskolába járt, de már a festészet felé vonzódott, s tizenhét éves korában kiment Münchenbe, azzal a szilárd elkötelezéssel, hogy festő lesz. Nem nagy örömet szerzett szülőinek, hogy most már egy másik eltervezett pályára szánta magát. A müncheni festészeti akadémián kezdte a festészet rendszeres tanulását, de az iskolai formák alá nem örmöst helyezte magát, s inkább valamelyik mester oldala mellett kívánt tanulni. Így lett első tanítója Kubinszky, kitől csakugyan sokat lehetett tanulni, hanem az alatt a föltétel alatt, hogy eltűri Kubinszky nyers ösztönését, különözödsét, számtalan bogarait, melyek a művészt végre a tébolyba ragadták. Egy évig tanult Kubinszkytól, kin a lelki egyensúly megbomlása akkor már türethetetlenül mutatkozott. Még egy évet töltött a bajor fővárosban, s leginkább a természet után dolgozott. Münchenből ösztöndíjért folyamodott hazra, és meg is nyerte. Nagy erkölcsi eredménye volt ennek, mert aggodó atyját megnyugtatta, hogy fiában csakugyan komoly tehetség van a festészet iránt. Későbbi tanulmányait Olaszországban folytatta. Tanult egy ideig Bécsben is a kitűnő Liechtenfels mellett.

Első képe a műtárlaton *Delelő* című életkép volt, nyitraparti tájjal. Ezt 1878-ban a párisi világárlatra is kiküldték, a hol aztán verője akadt. Már előbb a müncheni Kunstvereinben egy tájképet állított ki. Első festményeit általában gazdag tájképi részletekkel festette, a természet benyomása elevenen lelkében. Két nagyobb festménye, melyekkel neve gyorsan ismeretessé lett, szintén gazdag tájképi berendezésben tündek föl. Ezek: *Golgotha és Szent Gellért vértanúsága*. A tájképi részek gazdag változatossága emeli operaszínházi freskóit is.

A *Golgotha* felfogásának nemessége, komor, ünnepélyes hangulata a fiatal művészt a várakozások keresztüze elé állította. A sötét Golgotháról lejöő szent asszonyok kesergő csoportja mély és költői érzésről beszélt, s a festmény minden része a nagy tragédiának megrázó hangulatához adott benyomást. Párja lett e képek *Gellért püspök vértanúsága*, most már a Golgotha helyett a Gellért-heggyel, s újra egy kifejező drámai csoportozattal. A bibliai és szent-történeti tárgyak feldolgozásában azonban ő is megállt, mint annyi sokan. Nem ide tartozik az okot fejtegetni.

Mikor arról volt szó, hogy az épülő operaszínház a festészetet díszíti is megkapja, Feszty magvas tehetőségét szintén igénybe vették. A feladatot az volt, hogy *Bacchus történetét* fesse meg a csemege-terem számára. Egyebet szeretett volna festeni, valami hazai tárgyat. Először *Vörösmarty Csongor és Tündé-jére* gondolt, de a helyek, melyeket be kellett volna töltenie, mind alakjoknál, mind méretüknek fogva alkalmatlanok a nagyobb tündérrége előadására. Bacchust azonban nem festette le; eleget foglalkoztak már azzal. Szerencsés ötlete támadt: a természet hangjainak jelképezése, mely egyszerűsége feltűntesse a zene ősi nyomait. Az egyik képen a vihar zúg, a másik képen van a madárfütt, aztán a vizesés, a visszhang, a csiga bűgása, melyet egy nőalak füléhez tartva hallgat, majd a nádas zizegése. Ez utóbbi képen már megjelenik az első kezdetleges hangszer is, a nádsíp, melyet Pán isten fúj. Mindenik képen egy-egy alak érzékíti a hangot vagy a hallást; többnyire kecses női alakok, körülvéve a természetből. A tájképekben nemesek a motívumok gazdagok, hanem stílus tekintetében is megelégednek annak, a mit «klasszikus táj»-nak szokás nevezni, alakulásukban nemes formákkal, színezésükben kerestelenséggel. A kartonok, melyeket Feszty a freskókról bemutatott, élénk megelégedést okoztak, és a freskók az operaszínház legkiválóbb díszei közé tartoznak; tárgyak eredetiségénél fogva pedig élénk változatosságot hoz-

nak ama nagy freskó-sorozatba, mely a színház mellékelyiségeit s a nézőtér mennyezetét oly pazarul díszíti.

E freskók közül mai számunk bemutat egyet, a *Nádsíp*-ot. Romok alatt, víz partján, a zizegő nádak közt tűnik föl Pán hagyományos alakja, a mint a nádakból összerótt sipokat fújja.

A operaszínházi freskókban szerencsén bebizonyította, hogy a műformák semmi kényszerítést nem parancsolnak chablonok követésére. Rögtön azután újabb megbízatást kapott. A vöröskereszt-egyletnek Budán éppen fölépült Erzsébet-kórházába kellett két nagyobb falképét festenie. A festett tárgyak alkalmi vonatkozású. Az egyik a szegények közt alalmazást osztogató Szent Erzsébet; a másik esatér, sebesültekkel, haldoklókkal, kiket a vöröskereszt-egylet részesít segélyben, szedi fel őket, hogy ápolás alá vigye. Mindketőn a szép tehetség újabb erősödése nyilvánlik. A csataterben a nemes pathos is megszólal. A főalak egy sebesült honvéd, a ki míg ellankadva támaszkodik ápolójára, magára emeli a nemzeti zászlót.

Majd a nemzeti színházról kapott megbízatást, hogy a foyer-t, a királyi páholy csarnokát ékítse freskókkal. A térvárosi kaszinó szintén rábízta, hogy fényes termének Lotz mester mellett az ő esetje is adjon művészeti freskókat. Mig Lotz a tető központját festette, a Hungária alakját körülvevő jelképes alakzatok (ipar, kereskedelem, gazdaság stb.) csoportjával, addig Feszty a boltzat hajlásának lapját népesítette meg, újra azzal a törekvéssel, hogy a szokásos mythológiai fogalmakat magyar jellegű szimbolikus alakokkal helyettesítse. Magyaros alakok jelennek meg, tizenkét mezőt foglalva el. A halászatot egy magyar paraszt képviseli, a ki éppen a horgára akadt halat akasztja le; a zene egy öreg brugós, a mint hangszerét kezeli. És így tovább, az ábrázolására várakozó fogalmak mindig egy-egy közel ismerős alakban bemutatva, Ceres, Minerva, Vulcan, Pallas helyett. Az első kísérlet ez, mely igen rokonszenves módot talált, hogy magyar típusba öltöztesse a konvencionális szimbolizmust, és a modern realiztikus művészet szemléiben új irányt jelöljön meg értelmes és avatott keze.

E képsorozatból adjuk a *Festészet* alakját. A fresko-festészetben a szigorú formaérzék, a a plasztika, a leleményesen és inspirációval választott tárgy és annak önálló felfogása, ez csak egyik oldala Feszty művészetének. A másik az élet-drámákban feltűnő nagy elbeszlői képesség, melylyel a vászonra elférő egyetlen jelenetben oly terjedelmes eszméi tartalmat képes föltárni. Akár a *Bányaszerencsétlenség*-ét, akár a *Kárvallottak*-át látjuk, mindenikben igazi drámai élet áll előttünk, jelenetében gazdagon; bensőleg és megindítóan elmondva, és festett csoportjával belemélyedve a jól ismert életbe, melyhez képzetünk oly élelken tudja hozzá fűzni, s kiegészíteni abból a történetet. A *Bányaszerencsétlenség* a múlt évi országos kiállítás műcsarnokának egyik legfeltűnőbb képe volt. A bánya szája elé tölték ki a sineken gördülő bánya-kocsit. Le van terítve, valaki fekszik rajta. A bánya munkásai, a szerencsétlenség hozzátartozói, a meghatott, a fájdalomtól összetört alakok Feszty jellemzői képességének erejével beszélik el a szomorú történetet, mely oly gyakori a föld bel-sejében folyó munka közt, s oly sok keserv és gyász forrása.

A *Kárvallottak* az ideji jubiláris kiállításon tűnt föl. A festő egyik jutalomra sem pályázott vele, mert Komáromban állította ki előbb az ottani ipariskola javára, hol két nap alatt 60 kros belépti jeggyel 850 forint jövedelmezett; — s e miatt elkésett a pályázatról.

Leégett falu szerencsétlenei állnak előttünk. A csapást még súlyosítja a hajléktalanok legkegyetlenebb ellensége, a tél. A földet hó borítja, s e boldogtalan embereknek nincs egyébük, mint a mi rajtuk van, s az a néhány rongy- és bűtardarab, melyet hirtelen kimenthettek. A háttérben a kormos falak, melyek közt a zsarat még ég; a gerendák füstölögnek. A lángok már elvégezték pusztításukat, a rémület helyett az embereket a tompa fájdalomba merülve találjuk, házuk előtt, künn az utcán, az összehalmozott holmik közt. A nagy csapás tépő fájdalma minden arcon. A falu lelkése jelenik meg a szerencsétlenség közt, kíséretében egy falusi belső emberrel. Ők foglalják el a terjedelmes festmény központját, de nem ők a főalakok.

A képeknek nincs is hőse, főalakja. A közös csapás egyenlően sújtott mindenkit s a külön-

böző alakok mind a zsiabbasztó, dermesztő hatás alatt szenvednek. Tetlenek, nem tudva, hogy mihez fogjanak. A lelkész mely megindultsággal fordul egyik család felé. A kit megszólított közülök, az illedelmesen, kalaplevéllel válaszol; de már egészen mellette, fájdalomban elmerülve, ül a lánán a család ősz feje, maga elé meresztett szemekkel, egymásra tett kezekkel. Nem hallja a lelkész vigasztaló szavát, nem figyel semmire, a mi körülte történik. Három leánya mögötte, oda húzódva a csekély batyuk közé, melyek most az ő otthonukat kepezik. Szegény gyermekek, mintha most ocsudnának a rémületből, de vigaszt nem képesek találni. Egy pár öreg asszonyt, úgy látszik, a részvét hozott ide s a lelkész háta mögött hallgatják a szerencsétlenség történetét. Egy kis leánya rongyokba beburkolva tart karjai közt egy kicsikét. Hátrább a még a földön emésztődő tűz elfojtásával foglalkoznak.

A csoportozat minden alakján új és új kifejezést nyer egy nagy szerencsétlenség hatása. Szenvet mindenki. A festő egészen az alakok arcával, helyzetével, mozdulataival adja elő a katasztrófát s ezért hat oly mélyen festménye. Külsőségekhez nem folyamodott, még azt a kínalkozó alkalmat is elvetette, hogy lobogó lángokkal, tűzfénnyel, gomolygó füstfelhőkkel dolgozzék. A színeket sem kereste, a maga egyszerűségében adott mindent, de bensőséggel és igazsággal, elbeszlői képességének hevével.

Néhány év alatt ennyi figyelemreméltó, és formában, gondolatokban oly változatos működés, annyi munkaerő és oly munkaszeretet, valóban fényes kezdete egy ifjú pályájának, és becses záloga jövőjének.

Most ismét nagyobb festményen dolgozik, melyet a kormány rendelt meg nála a nemzeti muzeum képtára számára. *Karácsony éjjele* festi, mikor az angyal a megváltó születését hirdeti a pásztorkoknak.

Feszty határozott művészi temperamentum. Nyugtalan és tudnivágyó. Eleven, de komoly. Sokoldalú, széles ismeretkörű, és szellemének gyarapítására bő eszközökkel rendelkezik. Ha esetleg egy-egy ideig kissé pihenteti, örmöst fog tollat, azt tartván, hogy a kifejezés formáinak gyakorlatát minél több irányban kell fejleszteni. Elmésen ír, társalog. Lapunk is nem egyszer közölt eleven szellemű cikkeket tőle. Ezen a téren szintén érvényesül sokoldalúsága és tevékenysége, s kíváncsok, hogy ismerete és műérzéke minél többször igénybe vegye a tollat, melyet mint műírók csak oly kevesen forgatnak nálunk. Az életben intelligenciájára által kedvelt. Sokat tud, helyesen érez, folytonosan dolgozik, és halad előre, tovább!

TAVASZI RÜGYEK.

ELBESZÉLÉS.

Írta

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Vége.)

A gyermek kaczkisán csipőjére tette kezét. Abban a hitben volt, hogy az bátoriságot ad az asszonyfélének, s egyet lépett előre.

— Hát megmondom. Azért vettem ki az albumból a Pali képét, mert . . .

Hirtelen behunyta a szemét.

— Mert szeretem a Pali. Szerelmes vagyok bele.

A csodálkozás fölszisszenése hallatszott. Gábel úr eltakarta szemét a tenyerével és közbekiáltott: — Oh gonosz, gonosz! Ily fiatalon.

A leány arca olyan lett, mint a láng. A szeméi tündöklő fényben csillogtak.

— Azt gondoltam magamban, mikor keresztapám az albumot kérte, ha a többi diákjaink közül volt valamelyik a Török Gyurival, hadd ismerjen rájuk a hever-asszony, de ha Pali lett volna ott, azt megmentem. Én csak Pali teltetem, tehát csak az ő arczképét vettem ki.

(Édes, édes leányocskám! — suttogá anyám a karzaton, s a mint szorosan mellé voltam lapulva, néhány meleg könnyeséppel éreztem a kezemre hullani az ő drága szeméből.)

Zürzavaros zsongás keletkezett odalent, a tanár urak, úgy látszik, halkan tanácskoztak egymással, csak egyes töredezett szavakat lehetett

hallani: «Bolondság az egész.» «Ezért kár volt a sedest összehíni.» «No no, ki tudja?» és a Gábel úr hangját vehettük ki, a mint Mariskának mondta:

— Most már elmehezt, szép mákvirág! Gyönyörű koszorút kötöttél magadnak.

A leánya is elment, a professzor urak is kezdék lassankint felszedegetni a felső kabátjaikat.

— Az ítélet szövegezését a fekete könyvbe, és a végrehajtását Gábel kollégára bizzuk, — jegyzé meg az igazgató.

Ezzel egymásután elszállinkóztak, csak Gábel úr maradt ott, az ő tollának perezegeése hallatszott és a nagy fali óra ketygett közbe. Olyan csöndesség volt, hogy nem mertünk megmoezczanni. Kis vártatva azzal a kezével, a melyikkel nem irt, megrázta a csengettyűt: «csiling, csiling!»

Vankovics úr belépett:

— Hát maga hol volt, mikor az előbb kerestem? Halálos veszedelemben forog az ember és ön nincs itt!

— A fali táblákat mosogattam, kérem alásan.

— Valde bene. A diák odakünn van, úgy-e?

— Igen is, odakünn járkal.

— Hát vigye be és csukja el a kisebbik karczerbe. Ott lesz reggelig. De jól vigyázzon rá és szigorúan bánjon vele, mert, érte meg, egy gyilkossal van dolga.

— Igenis.

— Aztán jöjjön vissza, mert egy írást fog vinni a főkapitány urhoz, addig elkészítem. S ott kapja majd a további rendelkezést, hogy a diákokat kiereszti-e reggel, vagy pedig hatósági közeg jön érte? Úgy, úgy!

Kegetlen mosoly játszadozott a gyámoltalan emberke ajka körül.

Vankovics eltávozott, ő pedig tovább írt; szerették volna mi is elhagyni a karzaton, de lehetetlen volt úgy, hogy észre ne vegye, várunk tehát, míg abba hagyja.

Ez alatt éktelen láрма, zaj keletkezett odakünn az utcán. Zürzavaros kiáltások hangzottak: «Éljen!» «Hurrah!» Hihetőleg a diákok kezdenek már gyülekezni a délutáni lezckére s azok zsi-bongnak olyan nagyon. A szegény Palit most viszik a karczerbe. Arra kiáltozzák a «Hurrah»-t! Az utcáit zsi-vaj nőtt, mint az áradat s hőmpölögve egyre közelebb, közelebb hangzott. Végre beömlött a kapun és az ámbitus csöndjét verte föl. Tomboltak, ujjongtak, az orkán-szerű bömböléstől kezdve a habota, az üvöltözés, vitás minden skáláján. De az egy cseppet sem confundálta a professzort. Hozzá volt már ő ehhez szokva.

Csak akkor ütötte fel nagy buksi fejet az írásból, mikor az ajtó felnyílt és nagy sebbel-lobbal berohant Vankovics úr.

— No hát elesukta amiezkeno? — kérde a professzor úr szokott tótos szólásmódjával.

— Nem biz én. Szabadon eresztettem.

Gábel úr nagy szemeket meresztett, a miket hirtelen elfutott a vér.

— De hát megőrült maga, ember?

— Nem biz én kérem alásan, hanem hát megjött a Török Gyuri.

— Az nem lehet! A professzor úr felugrott és az asztalt verte düheben. — Az teljes lehetlenség!

— Odakünn van az ámbituson. Őt éljenek a diákok.

— De hiszen az meg van ölve.

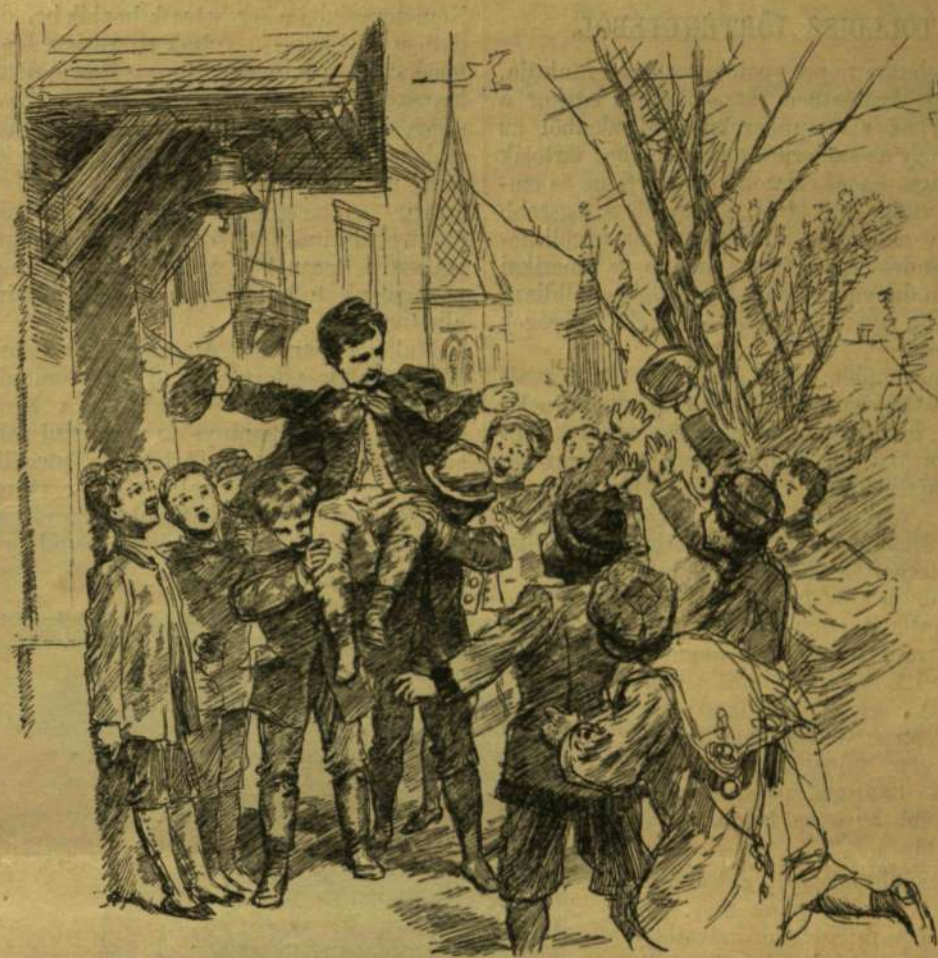
— Nincsen annak kutya-baja se.

Gábel úr kékült-zöldült mérgeben, egyszerű fogcsikorgova nyargalt végig a termen.

— Hát hogy merete maga elereszteni a diákok?

— Hiszen ártatlan, kérem alásan, most már a vak is látja.

— Az mindegy, — tombolt a kis kövér emberke. — Be kell azért mégis csukni.

ZÜRZAVAROS KIÁLTÁSOK HANGZOTTAK: «ÉLJEN!» «HURRAH!»

— De mondom, kérem, hogy a Török Gyuri megkerült.

— Azt is azonnal be kell csukni. Az előbbi azért, mert már el van itélve, a másikat azért, mert a pajtását a veszedelemben hagyta. Önt pedig azért kell becsukni, mert nem teljesítette a sedes parancsát. Most én vagyok itt a diktátor, érte-e? Egy, kettő, három . . . takarodjék rögtön és teljesítse a három parancsomat.

Vankovics bácsi alázatos képet vágott, de azért esze ágában sem volt elkotródni.

— A mit kívánni tetszik, az lehetlenség. Az első diákok azért nem csukhatom el, mert már eleresztettem; ki tudja, hol szaladgál azóta; a másikat azért nem csukhatom el, mert az megszokott Korponára a színészek közé, úgy hogy most a truppall jött ide és estére ő lesz a Mátyás király; magamat pedig azért nem csukhatom el, mert ha én leszek a rab, ki az ördög lesz a porkoláb?

— Csodálatos konfliktus! — hörgő a professzor úr. — Adja fel hát amiezkeno legalább a kabátomat. Különös idöket élünk. Mit szólnak majd ehhez a kollégák? Én utoljára is nem bánom.

S ezzel nagy hümmögve, morogva ő is eltávozott, indulatosan becsapva az ajtót maga után.

Most már mi is lejöhetünk a karzatról, édes anyám arca sugárzott a boldogságtól.

— Soha sem hittem volna, édes fiam, hogy ilyen jó az Isten.

Gábel úrhoz érve, már ott találtuk Palit, ki

vigan ugrándozva sietett elénk, maga Gábel úr azonban baragos volt s a kis Mariska zokogása kihallatszott szobácskájából.

Anyám bement hozzá és össze-vissza csókolt. — Ne sirjon kedves szívem. Magácska a leg-nemesebb szívű gyermek a világon.

— Hagyja a tekintetes asszonyt, ne kényeztesse . . . nagyon megszorított engemet. Nem is tőröm tovább a háznál.

— Tudja mit, Gábel úr, adja hozzám magyar szóra, cserébe. Hadd legyen ő az én leányom.

— Cserébe? — szólt Gábel úr. — Mond a tekintetes asszony valamit.

— Ezért a boglyas gyerekért. (Engemet értett a boglyas név alatt.) Hadd maradjon ez itt és tanuljon meg németül. Riáallasz?

— Riáállok mamám.

— No akkor én is riáállok, — fejezte be Gábel úr. — Mennyi ruhát csomagoljak be neki?

— Valamennyit — mondá az anyám mosolyogva. — Mert az is meglehet, hogy vissza sem adom többé.

Ugy is történt, én magam ott maradtam Gábel bicsinál német szóra, Mariskát pedig anyám vitte haza magyar szóra. A minek aztán az az eredménye lett, hogy én még mai napig sem tanultam meg németül, Mariska pedig az igaz, hogy megtanult magyarul, de a német szót meg elfelejtette. Ha mostanában néha-néha ellátogat Palival (a férjével) Selmeczre, csak töredeze tud a rokonokkal beszélgetni.

A TOLDISZ TÖRTÉNETÉBŐL.

A műveletlen népek példája eléggé mutatja, mily nagy tiszteletben részesülhetett egykor a madártoll az első embereknek. Mindenből az látszik, hogy az embernek természetéhez tartozik az, ha maga magát cizemázza s erre az ő embernek a virágokon kívül a legjobb s legszebb anyagot a madártoll nyújtotta. A szennegélt néger, a Csendes-óceán békés lakói s az amerikai harezias indiánok egyaránt használják a tollidisz, úgy ékesség gyanánt, mint a rangkülönbségek kifejezésére.

Valóban minden emlék a régi korból tanúsít, hogy a tollidisz elterjedéséről. Homér énekei liásában, hogy a görögök általában viseltek tollidiszeket, a vezérek nagyobbakat, a közönséges katonák kisebbeket. A rómaiak utánózták ezt a példát, a régi germánok is, bár ezeknél Plutarch és Diodor tudósítása szerint a szórdisz jobban elterjedt. A szórdisz találmán fel később a lovagok sisakjain, majd a katonák csákóin s ezt már csaknem minden nyugati népnél. De azért itt is fel-felmerül a régi tollidisz. A vezérek csákóikon kőcsag- vagy strucz-tollakat hordanak, míg a szegény falusi gyerek, ki a katonákat utánozza, papírcsákójához legalább egyszerű kakas- vagy ludtollat tűz.

Még inkább elterjedt a tollidisz a nőknél. Az indiai rájah neje, ki nek arcát a rabszolganő pávatollakkal hűsíti, ép úgy feldiszi magát hazája gyönyörű madarainak tollaival, mint az európai varrónő; a különbség legföllebb abban áll, hogy a díszítésre vagyoni állapotuknak megfelelő tollakat használnak fel.

Mert a tollakban nagy a különbség. A legkedveltebb és legdrágább tollidisz a *strucz-toll* adja, különösen a madár szárnyának négy középső tolla, mely csak akkor nő meg teljesen, ha a madár már legalább négy éves. Már a régi korban jelentékeny kereskedést űztek e tollakkal, melyeket Afrika éjszaki részeiből vittek Rómába s Görögországba. A rómaiak később sok élő struczot vittek Olaszországba; ezek egyrésze az amfiteátrumai játékoknál használtatott fel, a nagyobb részt azonban leölték az agyvelőért, melyet kiváló csemegének tartottak. Ujabbán Dél-Afrikában s az Egyesült-államokban mesterséges strucz-tenyésztő telepeket rendeztek be a tollkereskedés érdekében, de a szakértők nézete szerint a vad strucz tolla sokkal becsesebb, mint az ily állatoké. A toll drágasága miatt kakastollak felhasználásával utánzatokat is készítenek s ez utánzatok főszékelye jelenleg Velenze.

A *kőcsagtoll*, a középkori lovagok s magyar őseink fődísz, ma már nálunk csak ritkán látható s inkább keleten használtatik. A nyugati nők az ezüstszínű fehér *kőcsagtollakat* (aigrette) használják. Kedveltebbek a különösen Indiában honos marabú farktollai, mely madár a gólyákkal rokon. Használják továbbá a fécán, darn, páva, kakas, holló, hattyu, sőt a libatollakat s a keselyű nyaktollait is.

Kiválóan kedvelt az említetteteken kívül a *papagály* tolla. Dél-Amerika indiánjai s a Csendes-óceán némely szigetének lakói a papagályt nagy tiszteletben részesítik s még fensőbb szellemi hatalmat is tulajdonítanak neki s míg az európai a papagályt nevet emberre alkalmazva a fecsegést érti alatta, Ázsia több népe a papagályt név alá foglalja a bölcsesség összeségét, nevével díszíti fel a klasszikus írókat, sőt maga Mohamed s Buddha is összekötésbe hozatnak a papagályokkal. Plinius állítása szerint a legelső papagályokat Nagy Sándor korában hozták Európába; de a rómaiak csak később ismerték meg Afrikában. Plinius korában már tudták azt is, hogy a papagályokat egyes szavak elmondására meg lehet tanítani s az ily papagályok drágábbak voltak, mint egy rabszolga.

Németországba a keresztesek hozták be, de kezdetben oly kevésbé voltak elterjedve, hogy csak fejedelmek s a német Hanzavárosok dűsgazdag kereskedői tarthattak egyet-egyet, míg ma e sajátos s furcsa komoly magaviseletével a majomra emlékeztető madár már a közeposztály körében sem ritkaság. Disztollakul a papagály egyes szárny- és farktollait használják, különösen az élénk zöldszínűket. Néha apróbb papagályokat egészen föltesznek a kalapokra, míg a nagyobb papagályok tollaiból igen esinos tollvirágokat alkotnak.

Midőn a spanyolok Amerika fölfedezése után Európába visszatértek, az új világ tömérdek csodái közül igen kevés lepte meg a közönséget annyira, mint a parányi és rendkívül változatos színű *kolibri* madarak. Történetileg megállapított tény, hogy Kolumbus néhány kitömött madarat hozott magával és azokat Izabella királynő rögtön fejdísznek készíttette el. A repülő gyémánt-

A FESTÉSZET.

Feszty Árpád falfestménye a budapesti VI-VII. kör nagytermében.

Guineában és környékén, e madár hazájában hosszabb ideig tartózkodott, részletesen megvizsgálta e madár alakját és természetét, s magasztalólag emlékezik meg a madár tündéri szépségéről, melyet különösen a kora reggeli órákban fejt ki. Nagyon nehéz e madarat elevenen elfogni és ezért az első élő példányt csak 1862-ben hozta Wallace természetbuvár Londonba, hol bálmulására valósgos búcsújárás indult meg. Azóta sem sikerült a gyöngé állatot ily messze elevenen elhozni, bár hazájában kalitkában is jól megmarad. Holtan ez állat már veszt szépségéből, de azért tollai még akkor is elsőrangú díszítések. Tizenöt faji ismeretes eddig, de valószínű, hogy Uguinea még fel nem kutatott bensejében új fajokat is fognak találni.

Ily sok s részben valóban gyönyörű madárfaj tollát használja fel a művelt hölgyek egész serege tollidisznek mindig fokozottabb mértékben, úgy, hogy már igen sokan jaidultak fel a miatt,

hogy a dívat Molochjának millió és millió szép madár esik áldozatul; de természetes, hogy eredménytelen minden jajtás; néha hanyatlani látszik is a tollidisz divatja, az csak rövid ideig tart.

A madártollaknak az egyszerű díszítésnél sokkal nagyobb szerepe is van az emberi nem művelődéstörténetében. Ma már az acéltoll csak jelképeleg emlékeztet a ludtollra, melyet kiszorított; de régebben századokon át az egyszerű ludtoll volt a tudományok és művészetek felvirágzásának egyik leg-hatalmasabb eszköze. Az igénytelen külsejű lud az európai népek legfontosabb madara. A görögök nagyon dicsérték szép alakját. Penelope, Odysseus neje, hűsz ludat tartott udvarán dísznek. A rómaiak a Capitoliumban őrizték Jumo tiszteltetére. Jóízű húsa, puha tolla megszűs keleten is nagy tiszteletben részesül; a kínaiak s japánok a ludat tartják a családi béke s háztartási hűség jelképének.

Ázsiából ered a fécán és marabú, Afrikából a strucz, Amerikából a papagály és a kolibri, Ausztráliából a paradicsom-madár, Európából végre az egyszerű lud. Mint disztoll-nyújtó bizonyítnyal a legszerényebb ez utóbbi, de kétségkívül a leghasznosabb.

A KÁRVALLOTTAK.

Csürbe hordva már az élet. Vigan sárgulnak a kicsélt asztalok, a tengeri a padlásra takarva, a dohány-füzérek száradnak az eres alatt, körülölvya sárguló levelekkel a fehér házfalakat.

Leesett már az első hó is. Leolvadt ugyan a szalmatetőről, de a fagyos földön még tartja magát. Jó jel arra, hogy innen-onnan beáll a száraz fagy — és elérkezik a disznóöléseknek ideje.

Semmi dolga már a falusi embernek. Ami természet az isten adott, be van takarítva, — telve a kamra, bátran el-tart újig.

Még a dohány-hordás van hátra, jó szánattal elvégzik azt is két-három nap alatt; felveszik érte a szép pénzt, egy summában. Telik belőle vásárlásra. Ködmönre fűnek, leányknak pántlikára.

Harmincz szán is indul egymás után hosszú sorban. Magasra tetézve, katonászára a rakoncára dobla. Elmennek a szegény párák úgy is. A gazdák pipázva, beszélgetve ballagnak a szánkók mellett. Vissza sem nézne egy sem, — nem szokása a magyarnak visszatekintgetni — ha az egyik szánkó vége az ároknak nem faralt volna. Még a hámfája is eltört. Ezen segíteni kell. Megáll az egész sor s egy csomóba gyűlve emelnék a szánkót — nagy kíváncsiságára a fákra fellibbent fekete varjuknak. De mi az? milyen kongás rezg feljűk a hideg levegőben?

Bam, bam — elnémul s elkezd újra. Félre vert harangnak távoli hangja.

Mint a megriasztott állat, úgy üti fel a fejét mindegyik.

Hosszu csend lesz, kínos sejtélemmel telve, s megszóll az egyik: «a mi falunk harangja». Szótlanul ugrik ki a szánra, ki az árok partjára, hogy magasabbról lásson; pedig úgy is eléggé végig lát a fehér rónaságon, úgy is eléggé meg-látja a felfelé gomolygó sötét füstoszlopot.

Tűz van a faluban.

Vajjon kinek a háza ég? A füstoszlop egyre magasabb lesz, egyre szélesebb lesz. A hideg szél belekapaszkodik, ingatja jobbra, ingatja balra, majd lecsapja, s el-tűnik a füst egy pillanatra, de a másikon már föllobban újra, kétszer akkora, mint a milyen volt az imént.

— Istenem, be nagy tűz, mit tegyünk emberek?

— «Mit tehessünk? menjünk tovább, — majd csak eloltják valahogy.»

— «Messze vagyunk már, vége lesz úgy is mire haza érünk!»

De azért nem mozdult egyik is; oda tapadtak szemek ahhoz a terjengő szomorú felleghez.

A füst világosodni kezd.

— «Emberek! a tűz élemedik», szól az egyik gazda, «én megyek haza»; s kifogva lovait, bitangra hagyva szánkóját, a füst irányában haza felé vágat.

A füst egyre terjed. Izgalom vesz erőt a szegény emberekben. Még egy-kettő tétovázik, már a többi lázzal hányja le a terhet, országút havára hull a drága szép dobány, lovait oldozza, a rudat fordítja, azután vágat eszeveszett hajtasban egymás után haza mindegyik.

Egy-két szánkó maradt ott, dobány-füzérek a hóban szerte-szét hullva — az utszéli varjak károga csapnak rajtuk tanyát.

Szegény emberek. Kár a lovat úgy zavarni, vétek agyon izzasztani: elég korán értek haza, hogy látsátok pusztulástokat!

A szél erősbül, harczra kél a lánggal, tépi, rázza, vadul birkózik a két retentő elem; tétlen áll az ember gyengesége érzetében, mint a gyermek gígázok küzdelme közt.

A szél erőt vesz, a feltörő lánghullámot a földig borítja, az kinjában végig nyalja a háztetők hosszú sorát, s új tápot nyerve, feltör ujlott erővel pattogva, zugva.

Es ez örült háborúban elpusztult a csöndes kis falu.

Nincs már a mi égjen; a láng nem ég, ha tápia nincs. Elecsöndesült a szél is, hogy a kétségbeesés tompa nyögését meg lehessen hallani.

Tépett, füstös alakok járnak föl és alá, a mi könye volt embernek, asszonyoknak, azt már mind kisírta. Annál keserveesebb, nincs a mivel enyhíthessen magán.

Füstölő romok, még izzó gerendák előtt egy-egy csoport lézeng kínos megadással, vigasztalva egymást inkább a szemével, mint a szavával. Mit tudjon ilyenkor az ajak mondani?

Egy másik csoportnak a falu kovácsa magyarázza, hogyan, miként kellett volna. Megesett baj után de sok a bölcs ember.

Oda jött a tiszteltes. Arcza kormos, a ruhája tépett, állt ösmerni rá.

Csendesen köszöntik s nagyobbodik a csoport körötte.

Nagyot sohajt ő is, pedig ő töle várnák a vigasztaló ígét.

Az ő háza is rom, nem ér rá most oda nézni; végig járja az utcákat, bátorítva, rendelkezve. Szívet szorító kép, romlás, pusztulás minde-nütt, a merre szem tekint.

Mint sűrű köd lepi el a falut a lecsapódott füst, csipve a szemet, fojtva a torkot, rúnehez-zedik fullasztó szagával a mellre, hogy a kinek szíve meg nem indul, még annak is fájjon. A füstből szomorúan bontakoznak ki a tárgyak sötét körvonalai. Kazlak, feketévé égve, itt-ott lövel ki belőlük az izzó zsaratnak, bedőlölak, meg-pörkölt gabona egész garmadikban, megégett állatok rémes csonka teste, egy pár megmentett bap-tu, asszonyok, gyermekek, némán tétovázva.

A NÁDSIP.

Feszty Árpád falfestménye a magyar királyi operaszínházban.

A szomszéd falvakból már csak a végére ér-tünk. A szél jól dolgozott, nekünk más munkát nem hagyott, mint a mit még a részvét megehet. Az egyik ház előtt — nem ház már, csak füstös falak, — kopott ludán ült egy öreg ember fődelen fővel, kalapja benn égett, ősz hajával a szél gúnyolódott, kopott a ruhája, mint minden öregé, ha szegény.

Meredt szemekkel bámulta a havat. Nem sirt, nem panaszkodott. Eszre sem vett, a mint hozzá léptem, alig mertem megszólítani.

— «Bácsi, jó napot!»

Szemét akkor sem vetette rám, csak úgy felelt:

— «Rossz nap volt ez uram, nagyon rossz nap!»

— «Igaz, rossz volt, nagy csapás magukra, de még jöhet jó utána.»

— «Jöhet annak, a ki győzi várt.»

— «Kendre is jön, másra is, nem kell kétségbe esni; van jó ember elég a világon, segít egyik a más baján, a kend háza is csak felépül. Hogy hívják kendet?»

— «Domokos Mihálynak.»

— «Volt-e a háza biztosítva?»

— «Volt.»

«Hiszen akkor nem nagy a baj!»

— «Nem baj? De könnyű azt az urnak mon-dani. Fialat is, ur is. Volna csak az én helyem-ben, nem mondaná azt, hogy «nem baj». A házam leégett. 1834-ben a víz döntötte le. Fialat voltam: fölépítttem. Dolgoztam, szerez-tem, sem szűkösködtem, sem lusta nem voltam. A papnak, istennek, a mi illett, meg-adtam, mégis rajtam van az isten csapása. Jött a forradalom, rossz idők voltak azok a szegény ember-re. Az urak ott fönt megcsinálják a zavart s mi adjuk az árát. Fiamat elvit-ték, soh se láttam többé... Bejött a muszka. A széná-mat fölvettem, vetéseimet legázoltam, lovaimat elhaj-totta. Hát ez nem baj?... Elmúlt az is. Akkor jött a zsandár, a kutyámat le-lötte, a mim volt, adóba el-vitte. Ez se baj?... De a mig birtam, dolgoztam. Nem estem kétségbe, uram! Vetettünk is, arattunk is szegény feleségemmel, isten nyugosztalja, jó asz-szony volt. Jött a hat-vanhárom, akkor volt a nagy fagy, minden termé-sünk elfagyott. Ez se baj? Aztán jött a hatvanhat, ki-ütött a marhavész, egy tehenünk volt, le kellett bunkóznia a szegényt. Hát ez se baj? Aztán jött a kholera. Belehalt a felesé-gem. Magam maradtam. Nehéz a magános élet, ha öreg az ember. Ver-gődtem, nyomorogtam. — De most hová legyek? Biztosítva volt a házam, az igaz, 200 forintba. A ház nem is ér többet, de a mi kis kukoricám termett, fönn volt a pad-láson, gabonám benn volt a kamrában, ágyam, ru-hám a házban. Kigyuladt a falu, mindenki csak a magát mentette. Öreg is vagyok, beteg is vagyok, mindenem benn égett. Mondja még az úr, hogy nem baj?»

Megszégyenülve némult el ajkamon a vigasztalás szava.

Szegény öreg ember, a te keserveidből sok millió élet tragédiája szól. Ama millióké, a kikkel a foly-tonos munka s az örök szegénység szegődött egy kenyérre. A környéklet rajtad még ugyan segíthet de meg nem vigasztalhat!

Olább néhány házzal, zajongó nagy csoport között egy rémült ember, kitágult szemekkel, lihegő ajakkal szólna, beszélne, ha szóhoz hagy-nák jutni.

Lokdósik, tasztják, szidják, káromolják. Sze-rencsége, hogy ép e pillanatban állt meg a szol-gabíró hintaja.

Elcsöndül a zajongó tömeg, csak egy-két kiáltás hallatszik még a hátulsók közül:

— «Üssétek agyon a kutyát! Dobjátok a tűzbe!»

Az üldözött kirántja magát, a kocaiba kapaszkodik.

— «Nagyságos uram, segítsen rajtam, nem vagyok én bűnös!»

— «Ő gyújtotta fel a falut!» — kiabálták a többiek.

— «Csendesség!» — kiáltott a szolgabíró, — «egy beszéljen. Hol vannak az előjárók?»

— «Itt vagyunk, kérem alásan,» — elállt két idősebb paraszt.

— «Mit vétett ez az ember?»

— «Az ő házából üttök ki a tűz, nagyságos uram, azt mondják, hogy erővel gyújtotta föl.»

— «Vezessenek a község házához!»

— «Földig leégett az nagyságos uram.»

— «Minden ház leégett?»

— «Le az egész falu, csupán a jegyző háza, még vagy két-három ház maradt meg a templom körül; oda nem csapott a láng, mert onnan fújt a szél.»

— «No hát a jegyzőhöz vigyék. Ott tartjuk a vizsgálatot.»

Megtele a jegyző kis szobája. Fölvettek a jegyző-könyvet, zihált arezezal, remegve állott az asztal előtt Kaszás Imre, a vádlott. Nyugodtan, mint a páttriárkhák, a két előjáró.

— «Látta-e valaki?»

— «Látni nem látta senki sem.»

— «Ki gyanúsítja hát, ki állítja hát, hogy ő a bűnös?»

— «Állítani senki sem állítja, de mindenki azt hiszi.»

— «Maguk is azt hiszik?»

— «Azt hiszszük uram.»

— «Vigyázzanak, bírák, szörnyű ez a vád és súlyos a következménye; gondolják meg a mit tesznek, mielőtt gyanúsítanak.»

— «Gyanúsítjuk uram!»

S a vádlott szótlan reszkett — szemei lánggal kerestek mentő kezét.

— «S mért gyújtotta volna fel a házat ő maga?»

— «Mert biztosítva volt.»

— «Máské is van biztosítva!»

— «De ő már régen árulja a házat. Egy örökös telken laknak ketten. Azt is tudja minden ember, hogy örökre gyűlölködtek. Sokszor halottuk az ő szájából, hogy rossz vége lesz még ennek. Itt a rossz vég s mi szenvedünk mégé.»

— «Kaszás Imre, igaz-e, hogy árulta a házat?»

— «Igaz uram, el akartam adni, mert kín volt nekem Nagy Istvánnal egy udvarban lakni. Volt is itt a Steiner fia egy héttel ezelőtt, 200 pengőt ígért érte. Oh bár oda adtam volna, nem volnék most ilyen szörnyű bajban! De én még negyvenet kértem rá, így elmaradt az alku. Biztosítva meg csak 150-re volt, hát mért gyújtottam volna fel? S ép ily nagy szél idejében? Olyan egészséget adjon a radványi szűz Mária, a milyen ártatlan vagyok!»

Mind hiába beszél szegény Kaszás Imre, rajtad már a falu szája, falu átká. Csak jót tett a szolgabíró vele, hogy vizsgálati fogságba elvitte. Jobb volt neki a vármege házán a telet átélni. Ott kimondták végre, hogy ártatlan, semmi bizonyíték nem volt, mi ellene szólna.

A vetések kizöldültek, az akác is kivrágzott, mire visszakerült. Megállt a falu végén egy szederfa mellett. Istenem, de más ez az utca! Ő csak üszköt, füstös romot látott, mikor elment, a mikor elvitték — s most mind a két sorban új tetők, újon meszelt házak derülnek eleje.

Akkor átok, gyűlölet kísérté, most a harang szelíd kongása hívja őt «háza».

Haza? az ő háza most is úgy van a hogyan leégett, négy fal s egy néhány elégett gerenda.

Hát a Nagy István hová lett? A közös telek másik fele pusztá. Eladta a részét, mert nem akart gyújtogató szomszédja maradni. Megvette a község. Eladja hát ő is, átkos ez a telek, ne legyen több része benne.

Benyit a bírósághoz, ez az első útja otthon.

— «Eladnám a telkem, bíró uram, ha megvenné a község»

Megvették, ki is fizették.

— «Itt a pénzed, Kaszás Imre, s ha jót akarsz, menj vele világot próbálni, nem lesz neked jó helyed mi köztünk.»

— «Hová menjek? Miért menjek? Nem vagyok én bűnös, ártatlannak mondott ki a törvény!»

— «Azt te tudod, meg az Isten. Én csak azt tudom, hogy szomszédjának a faluban senki el nem vállal.»

Igaz volt a bírónak. — A merre ment, mind azt hallja: «Hazajött a gyújtogató!»

Csak a zsidó adott neki szállást éjszakára.

— «Gyújtogató, gyújtogató!»

— «Mért fogtak hát benn a télen, mért fag-gattak, mért vallattak? Mért hatalmas hát a törvény? Kimondta rám az ártatlant, mégis itt-hon, a faluban azt mondják, hogy én vagyok a gyújtogató!»

S nincsen maradása! A merre megy, a merre néz — gúny fogadja s a mi ennél is kínosabb: félnek tőle. Még a kondás sem köszönti.

— «Igaz van a bírónak: menj világgá! El-megyek hát, van még falu az országban szebb is, jobb is, majd befogad valamelyik.»

És eladta kevés földjét a zsidónak; nem sok, a mit érte kapott; nem is soká alkudozott, csak-hogy elszabaduljon a faluból.

Delen állt a nap, a hogy megindult, büszkén, kihívóan, fejét daczosan magasra emelve; de megállította a déli harangszó. Levette kalapját és imádságot mormolt. Aztán visszanezézett.

A földjét is, a telkét is, mindenét eladta, s még csak áldomást sem ittak. Így menjen el? így magában, bucsútlan? Hátha akad mégis egy-két ember, a ki vele egy pohár bort igyék, — egy-két jó szót szöjlen utóljára! s lassan visszaballag a korcsmába.

Egy üveg bort, két üveg bort megiszik magában, s várja, hogy valaki felé nézzen, a kit megkínálják. A csapszékben jöttek is, mentek is, de az ő borából senkinek nem kellett. Egy zséler legényke ivott csak belőle, az is körülnézett, hogy senki ne lássa, aztán elsielt; azt mondta, nem ér rá időzni. Nehány légy volt a vendége, melyek az elhullott cseppeket szitták fel. El-el-nézte, nem bántotta őket.

Az üvegből a maradék bort még kiüríti, aztán felkél, kiáll az ajtóba, nagyot sohajt s lehor-gasztott fövel elindul. Hová? merre? még maga sem tudja. Egyszerre csak elért a falu végére a szederfa mellé, — ott állott tegnap is, mikor megerkezett.

Föl is út, le is út, körül a sík róna, tétováz, néz jobbra is, balra is, menne is, meg nem is.

S elszorul a szíve. Előtte a világ, az ismeret-len, idegen, hideg világ, mögötte megvetés, gyűlölet. A nap már leszállott, végső sugara a temp-lom tornyán játszik, s ő még mindig ott áll. Eltűnik az utolsó sugár is, szürke fátyol száll a tájra s bátorsága elvész. Itt született ő, nincsen ő neki más hol helye a világon. Elfáradva, mintha ki tudja mennyi utat bejárt volna, leül az árok partjára a szederfa mellé s nézi, nézi azt a falut, a mely őt nevelte s a mely őt kilökte, nézi, nézi, hogyan takarja el az est homálya.

Hajnaltól, mikor a nap arany küllői felszök-nek az égbe s illanni kezd előle a harmat, a ha-tárba dolgozni induló munkások ijedt arezezal állanak meg a szederfa előtt. Csak távolból né-zik, a hajnali homályban nem láthatják tisztán, mi van a szederfán.

Mi lehet? Ijesztő, vagy pedig kísértet? Fehér a ruhája, lába nem ért földet és mintha libegne.

A mint világosabb lett, bátorságát is nőtt s a kik közelebb mentek, megismerték a fán szegény Kaszás Imrét.

FESZTY ÁRPÁD.

A HÓDÍTÓ ROBUR.

VERNE GYULA REGÉNYE.

FORDÍTOTTA HUSZÁR IMRE

NEGVEDIK FEJEZET.

Melyben a szerző, Frycollin inas bemutatása alkalmából, megkísérli rehabilitálni a holdat.

A Weldon Institute tagjai, ülés után szét-oszolván, a viharos vitaközlések következtében bizonyynyal egyszerűen többször ütöttek már nagy lármát a Walnut-utczában és környékén. E városrészlakói már több ízben emelték mel-

tán panaszt e zajos pót-viták ellen, a melyek miatt még a saját házaikban sem élvezhettek békét és nyugalmat. A rendőrök nem egyszer voltak kénytelenek közbelépni, biztosítan-dók a háborítlan járás-keles lehetőségét a kö-zönség számára, a melynek nagy része előtt a léghajózás kérdése nagyon közönyös volt. De a június 12-iki ülés előtt a zsidaj soha sem öltött ily nagy mérvet, a panasz soha se lett volna jogosultabb és a rendőrök közbelépése soha se lett volna szükségesebb.

Mindazonáltal némileg menteni lehet a Wel-don Institute tagjait. Akadt ember, a ki őket a saját helyiségeikben merészkedett megtámadni. A «légnél könnyebb» elv szenvedélyes védőinek, a «légnél súlyosabb» elv nem kevésbé szenvedélyes védelmezője igen kellemetlen dolgokat mondott. És abban a pillanatban, a mikor ér-demé szerint akartak vele elbánni, hirtelen eltűnt.

Ez bosszat kívánt! Nem folyhat amerikai vér az olyan ember ereiben, a ki ily megbántást megtorlatlanul hagyja. Amerigo fiait Cabot fiait gyanánt csufolni! Nem volt-e az sértés, még pedig annál megbocsáthatatlanab sértés, mert nem is lehetett kifüggeszteni — történel-mileg?

A klub tagjai tehát különböző csoportokban elszéledtek a Walnut utczán, majd a szomszéd utczákban, végre az egész városrészben. Fölver-ték álmukból a lakosokat. Kényszerítették őket, hogy megengedjék a házaikat kimotozni, és el voltak készülve utólagos kárterítésre ezért a me-rényletért a magánélet békéje ellen, a melyet az angolszász eredetű népek oly nagy tisztélet-ben szoktak tartani. Hiába volt minden zaklatás és kutatás. Roburt sehol sem találták. Nyoma veszett teljesen. Ha az Institute léggömbjével, a *Go a head!* a levegőbe emelkedett volna, akkor sem tűnhetett volna el jobban. Egy órai motozás után kénytelenek voltak lemondani a további ke-resésről és a klub tagjai szétoszlottak, miután ünnepélyesen megesküdtek, hogy kutatásai-kat ki fogják teljesíteni az egész területen a kettős Amerikának, a mely az új világrészt képezi.

Tizenegy óra tájban a nyugalom körülbelül teljesen helyreállt a városrészben. Filadelfia el-merülhetett ama jó és mély álomba, a mely irig-y-lendő kiváltságuk ama városoknak, melyek oly szerencsések, hogy nem tartoznak az iparizó városok közé. A klub különböző tagjai most már csak arra gondoltak, hogy haza kerüljenek. Hogy csak néhányat említsünk a legtekintélyesebbek közül, Forbes J. Vilmos elindult nagy rongyezu-kor-gyára felé, a hol Doll és Mat kisasszonyok már elkészítették számára a saját rongyezükri-val megédesítendő theát; Milnor Truk is elindult a saját gyára felé, a melynek gözzsvattyuja éjjel-nappal zihált Filadelfia legmesszebb fekvő kül-városában; Cip Jem, a pénztárnok, a ki nyilvánosan azzal vádoltatott, hogy egy lábnival több bele van, mint a milyent az emberi szervezet eltűr, sietett éttermébe, a hol vegetarianus va-csorája várta.

A léggömbök legkiválóbb hívei közül ketten — csupán ketten — nem is látszóttak a haza-menetelre gondolni. Felhasználták a kedvező alkalmat, hogy a szokótnál is csipősebb párbe-szédet folytassanak egymással. E két ember a kiengesztelhetlen Prudent bácsi és Evans Phil volt, a Weldon-Institute elnöke és titkára.

A klub ajtajánál Frycollin inas várta a gazdá-ját, Prudent bácsit. Az inas előszvít ura után, egy cseppet se törődve a tárggyal, a mely fel-lelt a két ellenfél beszélgetett.

A «beszélgetés» szót csupán a jó hangzás kedvéért alkalmaztuk arra a cselekvésre, a mely-nek a klub elnöke és titkára egyforma hévell átengedte magát. Voltaképen oly erélyvel czi-va-kodtak, a melynek forrása régi versenyesükben volt keresendő. — Nem, uram, nem, — ismétlé Evans Phil. Ha nekem lett volna szerencsém a Weldon Instituteban elnökölni, ilyen botrány soha, de soha se történt volna.

— És mit tett volna ön, ha szerencsése lett volna a Weldon Instituteban elnökölni?

Megvontam volna a szót ettől a nyilvános sér-tegetőtől, mielőtt meg a száját kinyithatta volna.

— Ugy hiszem, hogy mielőtt az ember meg-vonná valakitől a szót, legalább mégis meg kell engednie, hogy az illető helyen beszéljen.

— Amerikában nem, uram, Amerikában nem!

És a klub két főtisztviselője ilyenén, inkább keserű mint édes szavaltatás közt tovább és to-

MIND A HÁRMAN EGY ÖSRÉGI ERDŐSÉGBEN VOLTAK.

ÁTVITTÉK ÖKET A TISZTÁSON.

A HÓDÍTÓ ROBUR.

vább haladt olyan utczákban, a melyek mindin-kább eltávolították őket a lakásuktól; oly város-részekben mentek végig, a melyek nagy kerülő utak megtételére fogják őket kényszeríteni, ha haza akarnak jutni.

Frycollin folyvást utának ment, de nem érezte magát megnyugtatta, mikor látta, hogy a gaz-dája egészen elhagyott és néptelen helyeken jár. Frycollin az efféle helyeket nem szerette, főleg éjféltájban nem. Sűrű sötétség uralkodott és a megújult hold csak alig kezdte meg huszon-nyolcz napos szolgálatát.

Frycollin tehát jobbra és balra tekintgetett, meggyőződést akarván magának szerezni a felöl, vajjon nem lesnek-e rá gyanus árnyak. És öt vagy hat izmos fickót vett látni, a kik nem vet-ték le róla a szemeket.

Frycollin ösztönyszerűleg közeledett a gazdája felé, de a világrt se mertte volna őt háborgatni a beszélgetésben, a melynek ele ellene is fordul-hatott volna.

A véletlen úgy akarta, hogy Weldon Institute elnöke és titkára tudtukon kívül a Fairmont-Park felé irányozták lépéseiket. A vita hevében átmen-tek a Schuyllkill folyó híres érzéhidjén, csupán néhány elkésett gyalogossal találkoztak és végre elhagyott, nagy térségre értek, a melynek egy része tágas mezőket képezett, másik része pedig szép fákól volt beárnyékolva. E fák teszik pá-ratlan szépségűvé a Fairmont-Parkot.

Itt Frycollint már csakugyan nagyon győ-törte a félelem és pedig annyival jogosabban, mert az a bizonyos öt vagy hat árnyék a Schuyll-kill folyó hídján is átlopózott utánok. A szem golyója annyira kitágult, hogy csaknem ellepte az egész szemféhéret. A teste pedig ugyanekkor összehúzódott, kisebb lett, mintha némely puhá-nyok és bizonyos gerinces állatok összehúzó-dási képességével bírt volna.

Frycollin inas mód nélkül gyáva fickó volt. Valódi dél-karolinai néger létére, bomba arcu fej ült vézna testén. Épen huszonegy éves levén, soha se volt rabszolga, még születésénél fogva sem, de nem sokkal többet ért egy rabszolgánál.

Restsége, félenksége és hallatlan gyávasága akármelyik néger rabszolgáét felülmúlta. Há-rom év óta áll Prudent bácsi szolgálatában. A gazdája százszor is azon a ponton állt, hogy elkeresse, de mégis megtartotta, attól fél-vén, hogy még rosszabb cseléd jöhetne utána. Frycollin olyan urnál szolgált, a ki mindig kész volt a legvakmerőbb vállalatokba bocsátkozni, következésképp biztosra vehette, hogy gyávasága számos alkalommal kemény próbára fog té-tetni. De kárpótlásul szolgált, hogy senki se

pirongatta a félenksége, és még kevésbé a rest-sége miatt. Ah! Frycollin, ha szabad lett volna olvasnod a jövő könyvében!

Miért is nem maradt Frycollin Bostonban, a Snoffel családnál, a mely Svájcba szándékozott utazni, de tervével felhagyott, a lavínáktól való félelmében? Nem inkább ez a ház volt-e Frycol-linnak háza, mint a Prudent bácsié, a hol a vak-merőség napirenden állt.

Hanem hát Frycollin itt volt és a gazdája utó-végre is kezdte megszokni a hibáit. Volt azonban egy jó tulajdonsága is: ámbár származására nézve néger volt, nem beszélt a néger nyelvet — a mi mindenesetre figyelembe veendő körülmény, mert nincs egyhamar kellemetlenebb va-lami ennél az ocsmány zagyválékú tájszólamnál.

Tehát ismétljük: Frycollin gyáva volt, «gyáva, mint a hold», — a hogy mondani szokták.

Ez alkalmából csakis méltányosnak tartjuk tiltakozni e hasonlat ellen, a mely a szöke Phoebére, a szelid Selenére, a fényes Apollo szemérmes hűgára nézve valóban sérelmes. Mily-en joggal vádolnak gyávasággal egy égitestet, a mely, mióta a világon van, mindig a szemébe nézett a földnek és soha se fordított neki hátat?

Bármint legyen is, ez órában — az idő éjfel felé járt, — a «ragalmazott szépség» ezüst sar-lója kezdett eltűnni nyugaton, a park magas fá-i mögött. A lombok közt átsűrűdő sugaraí itt-ott néhány fényes foltot ejtettek a földön. A fák törzsének alsó részei emnélfogva kevésbé lát-szóttak feketéknek.

Ez a körülmény lehetővé tette Frycollinnak, hogy egy fürkészőbb pillantást vessen a fák alá. — Brr! — mondá magában. — Ezek a gaz-emberék még mindig itt vannak! Sőt határo-zottan közelednek is!

Többé nem tudta magát tartóztatni és oda-ment a gazdájához.

— Bácsi ur! — mondá.

Így nevezte őt és így akarta magát hivatni a Weldon Institute elnöke.

E pillanatban a két vetélytárs vitája elérte a tetőpontot. És miután egymást kölcsönösen a pokolba küldték, Frycollin is hevesen felszólít-tatott, hogy vegyen részt ebben a kirándulásban.

Aztán, mialatt oly közel hajoltak egymáshoz, hogy az orraik csaknem egymást érintették, Prudent bácsi mind tovább és tovább ment a Fair-mont-Park elhagyott vidékein és mindinkább eltávolzott a Schuyllkill-folyamtól, a melyen me-gint áll kellett menniök, ha vissza akartak térni a városba.

Ekkor mind a hárman egy ösrégi erdőszében voltak, magas fák közt, a melyeknek ormait a hold

utolsó sugarai megvilágították. A sűrűség után egy tojásdad alakú tágas tisztás következett, mely valóban pompásan volt használható ver-senytér gyanánt. Semmiféle talajemelkedés se nehezítette a lovak futását, egyetlen bokor se akadályozta, hogy a nézők végig tekinthessenek a több angol mér földnyi hosszú körpályán.

Pedig, ha Prudent bácsi és Evans Phil nem lettek volna annyira elmerülve vitaközlésükbe, ha valamivel figyelmesebben néztek volna ma-guk körül, észre kellett volna venniök, hogy a tisztás nem olyan mint egyébkor. Vajjon vala-mely lisztkeviteli telep alakult-e itt tegnap óta? Az ember csakugyan azt hihette volna, hogy egy ilyen telepet állítottak itt fel, összes szemal-maival együtt, a melyeknek mozdulatlan szár-nyai a felhomályban nyújtogatták ki karjaikat.

De sem az elnök, sem a titkár nem vették észre a Fairmont Park eme részének a sajátserű át-alakulását. Frycollin se látott belőle semmit. Ugy látszott, mintha a gyanus árnyak egymáshoz közelednének, mint az olyan éjjeli csavargók szoktak, a kik valamely gonoszítottet készülnek végrehajtani. Az ideges, görcsös félelem megbé-nította tagjait — szóval a legnagyobb remélet vett rajta erőt.

Mindazonáltal, mialatt a térdei inogtak, még volt ereje utolszor felkiáltani:

— Bácsi ur!... Bácsi ur!

— Ej no, hátmi bajod? — viszonzá Prudent bácsi.

Talán az elnök és a titkár nem is boszankod-tak volna, ha boszujokat úgy hűthetik vala le, hogy a szerencsétlen inast jól elpáholják; de nem volt rá idejük, valamint Frycollinnak se volt ideje felelni.

A fák alatt fütttyentés hallatszott és e pilla-natban a tisztás közepén egy villamos csillaghoz hasonló fény gyuladt ki.

Ez kétségkívül jeladás volt, még pedig a jelen esetben jeladás arra, hogy valamely erőszakosság elkövetésére a kellő percz elérkezett.

Rövidebb idő alatt, mint a mennyi a dolog el-gondolására szükséges, hat ember rohant elő a sü-rűségből, kettő Prudent bácsira, másik kettő Evans Philre, végre ismét kettő Frycollinra vetette ma-gát, a legutóbbi kettő közül egy nyilván fölsé-ges volt, mert a néger teljességgel képtelennek érezte magát az önvédelemre.

A Weldon Institute elnöke és titkára, noha e támadás nagyon meglepte őket, megkísérlették az ellenszégülést, de nem volt hozzá idejük, sem erejük. Nehány másodpercz alatt a szájukat be-tömtek, a szemeket bekötötték, a kezeiket és lá-baikat összekötötték, őket magukat pedig gyor-

san átvitték a tisztáson. Mit gondolhattak egyebet, mint hogy afféle lelkiismeretlen és gyöngéd-telen fizikókkal van dolguk, a kik nem haboznak az erdőben elkésett embereket kifosztogatni? Pedig csalódtak. Még csak meg se moztak a zsebeiket, noha Prudent bácsi szokásai közé tartozott, hogy mindig néhány ezer dollárt vitt magával, bankjegyekben.

Alig pár percczel a megtámadás után, a nélkül, hogy ezalatt a megtámadók csak egy szót is váltottak volna egymással, Prudent bácsi, Evans Phil és Frycollin úgy érezték, hogy kimélettel figyelemmel letették őket nem a tisztás pázsitjára, hanem valamely deszkafelére, a mely a sulyuk alatt reccsegett. Itt elhelyezték őket egymás mellé. Egy ajtó becsukódott és a zár nyikorgása a lakatban tudtukra adta, hogy foglyok voltak.

Ekkor folytonos rezgés és tompa zugás következett, a mely körülbelül ilyen hangot adott: frrr, a melyben az rrr-ek szünet nélkül a végételenig követték egymást, a nélkül, hogy a csön-des éjszakában egyéb neszt lehetett volna hallani.

Milyen nagy volt az izgatottság másnap Fila-

az állam legkitünőbb polgárai ellen is elkövet-tethetnek — és ebben igazuk volt.

Igaz, hogy másfelől az ellenzéki hírlapok az összes rendőri személyzet elbocsátását követelték és a rendőrséget az államra nézve haszon-talan tehernek nyilvánították, miután hasonló merényletek történhetnek, a nélkül, hogy a tet-teket feltalálni sikerülne — és talán ezeknek a lapoknak is igazuk volt.

Szóval a rendőrség olyan maradt, a milyen volt és a milyen mindig lesz a világ legrendesebb államában is, a mely soha se tökéletes és nem is lehet tökéletes.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* **New England partvidékét** a tenger folytonosan mossa. Massachussettsben a híres Cod-fok, mely a a legveszélyesebb helyek közé tartozik, nyabban jelentékeny változás alá esett, mivel a szárazföld egy része elmosódott s több új homokzátony és szabályos homokdomb képződött. Kissé fentebb a világító tor-nyokat ismét beljebb kell tenni: úgy hogy a jelen században már harmad izben építik újra.

* **Német-orosz háború a pápuák között.** Mil-lucho Maklay orosz tudós husz éven át tartózkodott a Csendes-tenger szigetein s legtöbb ideig Uj-Guineá-ban, hogy a vadnépek szokásait alaposan tanulmányozza. Működésének eredményeit a tudós világággal közölve ismét visszatért Uj-Guineába, hol nagy nép-szerűsége tett szert. Ujabb hírek szerint az orosz tudós Uj-Guinea egy részére nézve felségi jogokat követel magának s hivatalosan felszólította a német kormányt, hogy a felségjogokat ismerje el, különben ő nagy kellemetlenségeket fog okozni nekik, mivel 20,000 pápua harcos bármely pillanatban rendelkezésre áll s ezenkívül orosz önkéntesekre is számíthat. Tény, hogy Maklay hatalma a pápuák közt igen nagy, olyannyira, hogy az ugynevezett Maklay-földön a pápuák nyelvén egész sereg orosz szó van s számosan oroszul is beszélnek.

* **A vasúti szerencsétlenségek** elrémítő hatásával szemben egy francia kiszámította, hogy abban az időben, midőn a francia utasok még kocsi-kon s gyorskocsikon utaztak, 335,000 utazó közül egy öle-tett meg s már minden 30,000-ik megsérült. Most azonban a vasut által csak minden 5,178,390-dik utazó hal meg s csak az 580,450-dik sérül meg. A kocsikkal utazás tehát mintegy huszszor veszélyesebb s ugyanannyiszor több szerencsétlenséget okoz, mint a vasutal utazás.

* **Testi hibákkal bíró híres férfiak.** Teljesen vakok voltak, Arbuez Péter inquisitor, Luxemburgi

A NIAGARA-VIZESÉS ÉRTÉKESÍTÉSE.

Még nem oly régi dolog, hogy az ember a természet szépségeiben valóban képes gyönyör-ködni. A tudósok legalább kimutatták, hogy a régi kor embereinek — egyes kiválóbb egyének kivételével — épen nem volt érzék a természet szépsége iránt, a költők és utazók alig figyeltek ilyesmire s még Svájcz havasainak szépségét is csak a múlt század második felében kezdték észrevenni. De bármily új dolog is a természet szépségének elismerése, még most is sokan vannak, kik csak a hasznos dolgokra figyel-meznek. Ilyenek a gyakorlati érzékű yankeek, kik ugyan nemrég nemzeti parkká tették a gyönyörű Yellowstone vidéket, de másrésztől többek közt napról napra hangsúlyozták, mily nagy kár az, hogy a Niagara-vizesésnél folytonosan 7 millió lóerő megy kárba s ez óriási erőt senki sem használja fel. Most már másként áll a dolog, a természet e kiváló csodája is az ember hatal-mába kerül, sorsát el nem kerülhet.

Néhány évvel ezelőtt egy körülbelül angol mérföld hosszú hydraulikus csatornát készítet-tek Day kikötőtől a vizesés alá s ez volt a nagy természeti erő első felhasználása. Most azonban sokkal nagyobb tervet akar megvalósítani a

megvalósul. A vizesés környéke most már sza-bad, a régi fogadócsok és villatulajdonosok, kik a természeti kincs megtekintésére ide özönlött utasokat tetszés szerint zsarolták, mivel csak az ő területükről lehetett azt meglátni, eltávolít-atnak; azonban kérdéses, hogy egy ily nagy gyárváros keletkezése a közvetlen szomszédság-ban nem fog-e többet ártani a világhírű vizesés-nek már a közel jövőben?

KORCSOLYA-IDÉNY.

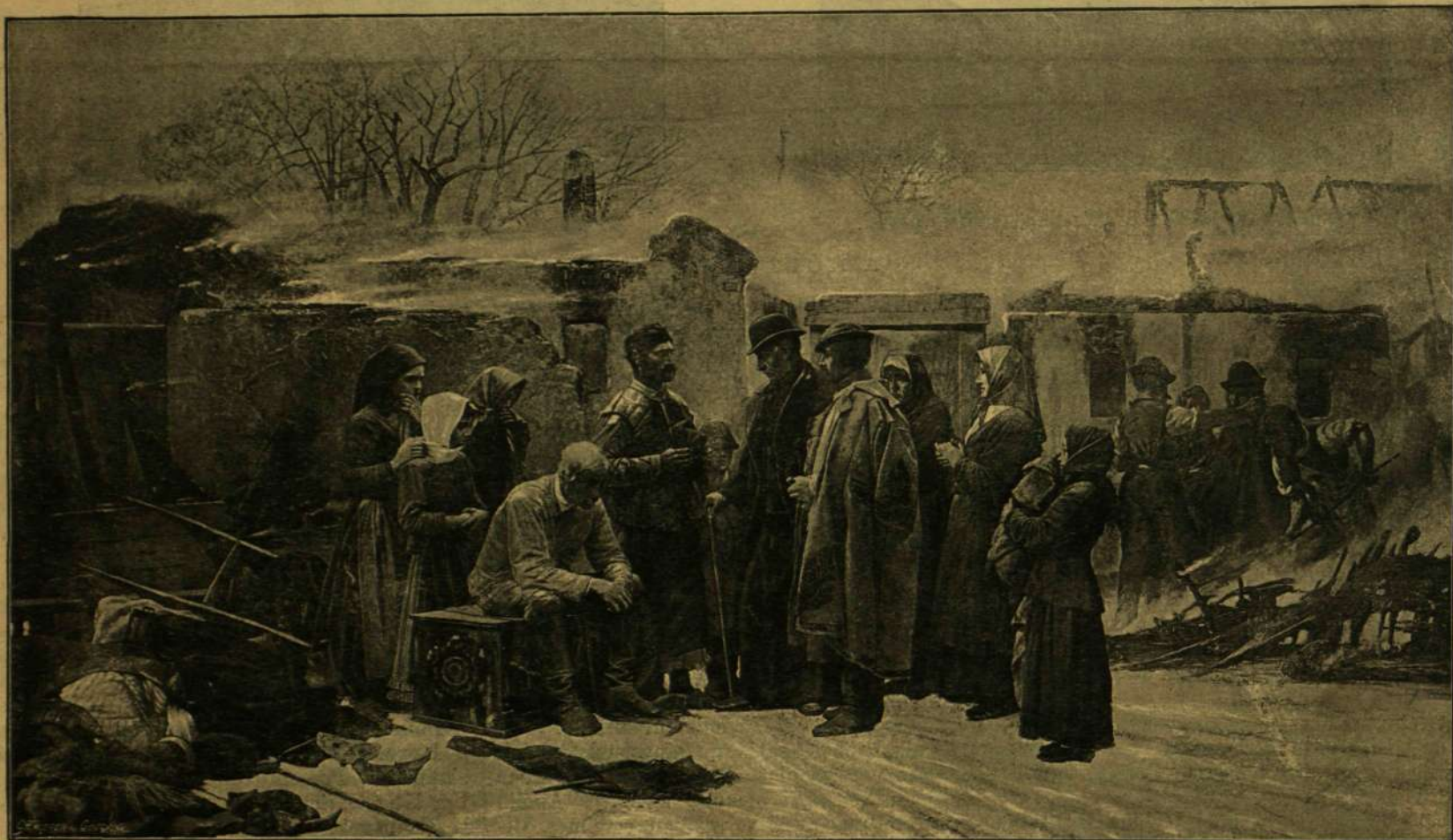
1887. január.

Sok türelmetlenkedés, jó ideig tartó aggó-dó várakozás után ismét megnyiták a városligeti jégpálya tükörsíkjai a fővárosi fiatalság előtt. A kik azt hitték már, hogy az idén talán jégünk se lesz, megvigasztalódva csörgetik a karjaikra akasztott aczélpengéket, a mint végig haladnak az Andrássy-út fényes palotásora közt. A bolt-kirakatok fagyos jégvirágai végre is teremnek gyümölcsöket a mint látjuk — legalább az embe-riség tűzvérbűb felében s a sárga omnibuszok tu-lajdonosainál, kiknél a téli deficit rémképe ke-vešbbé sötéten rajzolódik így a jövő láthatárán.

A korcsolyázás, úgy látszik, minden tekintetben legnépszerűbb sportjává nőtte ki magát a ma-

jégre lebocsátja. Midőn most az eddig műkö-désben volt korcsolyával, s pedig ennek belső szélével a jégről ellöki magát az ember, a test-súlyt a másik korcsolyára helyezi át s ezen esü-szik tovább. A testnek kísérő fordulata támo-gatja e mozgásokat s ez önkénytelenül is létrejön, ha a főt mindig arra fordítják, a hová a pályáiv kell hogy vezessen. Ha tehát a jobb lábon esü-szünk, a fejet könnyedén jobbra fordítjuk, ezál-tal a jobb váll magától visszanyomatik, a bal előre ugrik, az ember ép oly önkénytelenül jobbra tart s aztán a kíváncsi ívet írja le, egy kör-ívet, mely tetszés szerint keskenyebb vagy tá-gabb, hosszabb vagy rövidebb lehet, a szerint, a mint a testtel irányoztuk.

Legegyszerűbb módja az ifutásnak a *hollandi*, a mikor az előrehaladás lehetőleg egyenes vo-nalban, a legesekeylebb erőfeszítéssel eszközölte-tik. Ezt a nemét a korcsolyázásnak a legnagyobb nyugodtsággal lehet végezni s nagyobb távolsá-gokra is használni. Kevésbé flegmatikus figura a *Merkur-futás*, a mikor a Merkur-szobrok szo-kásos állását veszik föl, azaz a jobb kart előre-nyújtva, az arczot a jobb váll felé fordítva, a ballábat hátul fölemelve. E testtartás igen kel-lemes, de semmi egyéb, mint a külső élen való futás egyik változata.

A KÁRVALLOTTAK. — FESZTY ÁRPÁD FESTMÉNYE.

delfiában! Már korán reggel az egész város tudta, mi történt a múlt este a Weldon Institute ülésén: mindenki értesülve volt egy rejtélyes egyéniség, egy Robur nevezetű mérnök, — a hódító Robur! — megjelenéséről, — a harcáról, a melyet a lég-gömbök párthívei ellen megindítani akarni lát-szott és végre megmagyarázhatlan eltűnéséről.

De még sokkal nagyobb volt a meglepetés, mikor az egész város megtudta, hogy a klub elnöke és titkára szintén eltűnt június 12-ike és 13-ika közt éjjel.

Milyen buzgón nyomozták őket az egész vá-rospan és környékén! Mind hiába! Előbb a fila-delfiai, majd a pennsylvániai s végre az ösz-szes amerikai lapok irtak az eseményről és szá-z-féleképen magyarázták, hanem nyilván vala-mennyi magyarázat téves volt. Hírlapi uton és falragaszokon jelentékeny összegeket ígértek nemcsak annak, a ki feltalálja a tisztelt el-tűnteket, hanem mindenkinek, a ki nyomra vezet-hető utbaigazítást nyújt. Sikertelen volt minden. A Weldon Institute elnöke és titkára még akkor se tűnhetett volna el alaposabban a földgömb felszínéről, ha a föld megnyílt és őket elnyelte volna.

Ez alkalomból a kormánylapok azt követelték, hogy a rendőrségi személyzet jelentékeny mérv-ben szaporíttassék, miután hasonló merénylek

* **Csoda-óra** készült el Villingenben, a Fekete-er-dőseben, hasonló a strassburgi s bérni mechanikai remekéhez. Göth stílyben készült, jelöli a perczeket, másodperczeket, órákat, napokat, hónapokat, évsza-kokat, éveket, évközöket egész a 99,999-ik évig. Lá-t-ható rajta továbbá minden meridián ideje, a holdszá-kok. Az óralap körül egész sereg alak mozog, mint az idő, kereszténység, emberi élet jelképei, geniusok, halál, védszent, kherub, a 12 apostol, Krisztus, az emberi élet négy korszaka, a 7 pogány isten, kikről neveztek el a hét napjait, a zodiaki jelek, stb. Nappal trombitás adja az órajeleket, éjjel egy bakter, kit haj-nalban kukurikoló kakas vált fel. Tavasszal s nyár-ban a kakuk dalát lehet hallani. Az óramű ezenki-vül számos képet mutat be, melyek közt 7 a világ teremtésére s 14 Krisztus szenvedéseire és halálára vonatkozik. E műremek a legközelebbi nemzetközi kiállításon akarják bemutatni.

* **Szöbbség.** A legjobb szótárak szerint a spanyol nyelvben 22,000, az angolban 22,000, a latinban 25,000, a francziában 30,000, az olaszban 45,000, a görögben 50,000 s a németben 80,000 szó volna. A 22,000 angol szó közül 15,000 olyan, hogy min-denki megértheti, ki a latin, francia és olasz nyelvet tudja, 3000 továbbá német eredetű s így körülbelül 4—5000 marad fenn, mint ő-brit maradvány.

* **A kalapalevés** ellen már a XVI. században is tiltakoztak. Frankfurtban az idegen kereskedők szá-mára kiadott szabályzat 1556-ból a többek közt a következőket mondja: «A ki más előtt kalapját fel-emeli vagy leveszi, egy krajczárt fizet.»

János német császár, V. György hannoveri király; siket Wolsey bíbornok, VIII. Henrik kancellárja; sánta III. Richard angol király és V. Sixtus pápa; egykezü XIII. János pápa; pupusok XI. Lajos fran-czia király és Krisztina svéd királynő stb.

* **A lóvasutakon** Chile különböző városaiban ál-talában női kalauzokat alkalmaznak s azóta e vonalak jelentékenyen nagyobb jövedelmet hoznak. A nők csio-s kék egyenruhát s nagy szalmakalapot hordanak.

* **A khinai nők** között is nagyon kezd terjedni a nyilvánosság keresése. Nem csak az utcák s bol-tok, hanem a mulatóhelyek is telve vannak velők. A pekingi erkölcsi felvilágosító előterjesztést tett ez ügyben a császárhoz s megkérte őt, hogy e nők fér-jeit vagy atyjait, mint a kik értéket felelősek, szigorúan büntessék meg s az oly mulatóhelyeket, hol nők is megjelennek, zárják be.

* **11,620 mormon-jelölt** vándorolt be Európából 1881 óta Utahba, az Egyesült-államok azon részébe, hol a mormonok oly hatalmasak s 1884 óta, midőn a többnépszerűség szigorúan kezdtek üldözni, a bevándorlás mérve alig hanyatlott.

* **A fahordók** feltalálását az idő számlálásunk elején Lombardiában élt gallusoknak tulajdonítják. Az előtt a bort kecskeművekben, korsókban, vagy nagy, mésszel bevont agyaghordókban tartották. Diogenes is ily agyaghordóban lakott.

* **A kolni dom** 11,000 négyzetméter azaz 7 hold területet vesz igénybe s egyedül bádóg tetője 13,000 mázsa súlyú.

A NIAGARA-VIZESÉS, AZ IPARI ÉRTÉKESÍTÉSÉRE TERVEZETT CSATORNÁVAL.

«Niagara Tunnel and Power Company». A viz-esesen alul, a képünkön kereszt által megjelölt helytől kiindulva földalatti alagutat építenek, mely a Felső-Niagara folyóig menne a sziklákön át, kö-rülbelül egy angol mérföldre a vizesés felett. Az alagut e helyen a folyópártokkal párhuzamosan mintegy másfél mérföldre terjedne ki s a föld színe alatt 100 láb mélységet nyerne, oldalalag-utak által összeköttetésben a mintegy 400 lábnyi távolban levő hajózható részzel. A főalagut kör-alaku, 30 láb átmérőjű s a Day kikötőn túl foko-zatosan kisebb lesz a malmok száma szerint, a melyek vize beleömlik. A kikötő és az alagut felső vége között már ki is mérték az új gyárváros helyét oly módon, hogy az utcáik derekszőgben érintik a főcsatornát. Az ily módon felhasznál-ható vizerőt 260,000 lóerőre becsülik, mely, 500 lóerőt számítva egy gyárra, legalább négy-száz gyár fenntartására szolgálna. A négy-száz malom és gyár számára elegendő területet biztosítottak s mérték ki s mindenik külön szárnyvasutal lesz összeköttetésben a het mérföldre fekvő Erie csatornával, valamint a nagy éjszaki vasutakkal, hogy az árukat könnyen lehessen bárhová el-szállítani. A nagy építkezések körülbelül 8—10 millió forintba kerülnek s mintegy ezer olasz munkás fog dolgozni rajtuk.

A nagyszerű terv élen a Niagara-vizesés egyik felügyelője áll s nincs kétség abban, hogy e terv

gyar társasköröknek, s már ez okból is nagy kort lehet számára jósolni. Annnyival inkább, mert nem is tételiz fel valami rendkívüli ügye-séget, s hogy zenei metaforával éljünk, nem egyéb, mint a közönség járás variációja. Mint annál, ép oly fontos ennél is a fej egyenes tar-tása, a szemek előre függesztése, legfőlebb a test könnyed előrehajlásával, hogy a hanyatt esést kikerüljük. De minél természetesebben tartja magát valaki, annál hamarabb segít a gé-pies ösztön a jegen is megállni, mint a futásnál, ugrásnál, stb. Természetesen egy kis esést nem szabad számba venni, mert a mint a nagy had-vezér előbb megnyeri a csatákat, s azután a tu-dós katoná kiezirkalmazza a terveket, melyek segélyével megnyerte, úgy áll a dolog a korcs-olyázásnál is a teoriákkal. Minden dolog közt az elmélet az, mely leghamarabb elszakad a je-gen. De ha egyszer elestünk, akkor már kezdjük érteni, hogy történt, s minden bukás egy lépés-sel vissz közelebb a diadalhoz.

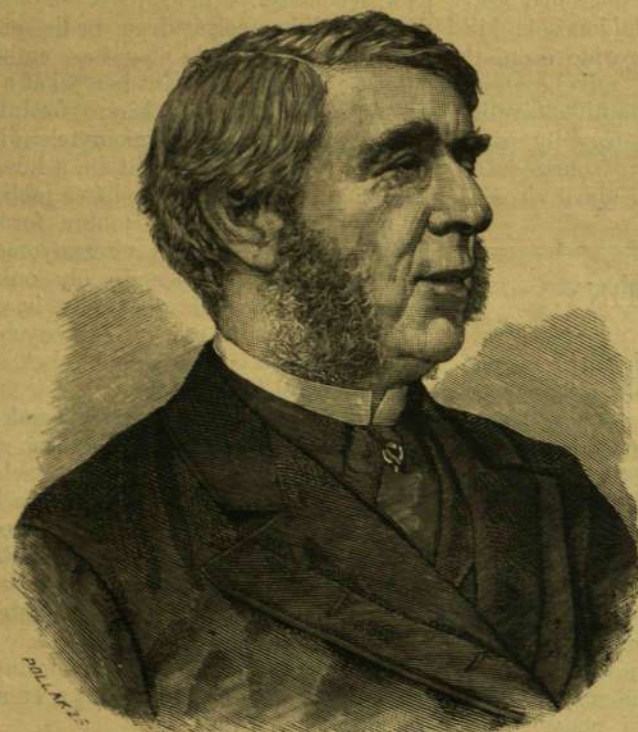
A jég sport művészete a külső korcsolya-él hasz-nálatával kezdődik, a mikor egyuttal a testsúly az egyik lábára nehezül. A másik láb egyideig a súly-zott mellett pihen s az első kísérleteknél könnyen érinti is a jéget. Később, ha a korcsolyázó a biz-tontság némi érzetere tett szert, hátán fölemeli s mialatt önkénytelenül egy ívet ír, előrenyújtja s hegyével 5—8 hüvelyknyire a másik előtt, a

A «nyolczas» futásra csak az ívet szükség élesebben kivonni, aztán a lábakat felcserelni s természetesen a második ívet a másik oldalon írni le. A lábcsereleml a szabadon levő lábat lehető távolra helyezzük át s mindjárt a külső éllel taszítjuk tova, a mint a másikat fölemeltük.

A belső él játszik már szerepet a «hármás»-nál. Ezt is úgy kezdjük, mint a nyolczast, hogy a hármás fejét megkapjuk. De az iv vége felé hirtelen előrehajlunk, a belső éllel a nagy lábujjával bemetszve, a mi által egy lökést kapunk s hátrafelé eszünk, de az ellenkező irányban, ugyanazzal a lábbal s így képezzük a hármás alsó részét.

A tulajdonképeni hátramenés a vas külső élével vitetik véghez, a midőn az előbbi figurá-ból a másik lábat is a mozgásban levő mögé tesszük s így eszünk tovább. De ezt csak nagy ovatossággal lehet megköczkáztatni, bár az egész csak az egysúly helyes megtartásán alapszik.

Az elsorolt ívek segélyével a legkülönbözőbb figurákat lehet összeállítani, a melyek a korcsolya-négyesenél oly lényeges szerepet játsza-nak. Az ammon-szarr példálul egy egyszerű spirál, a *hollandi csomó* egy körformán onna-gába visszatérő hullámvonal. A *hal*, a *sárkány*, a *szalag*, a *rózsa* mind további kombinációk, melyekhez hasonlóknak a képzelődés kimerít-he-

GOSCHEN LORD, AZ ÚJ ANGOL PÉNZÜGYÉR.

IDDESLEIGH LORD, ANGLIA ELHUNYI KÜLÜGYÉRE.

tetlen. De nem is szükséges mindenkinek a magasabb iskola minden műfogásával ismerős lenni; a legegyszerűbb figurákat is lehet elegánsan és kecsesen megcsinálni; s ez a fő, a mire minden korszolázónak törekedni kell.

A civilizált nemzetek közt az amerikaiakat és angolokat illeti a dícsőség, hogy a világ legjobb korszolázói. Hollandia kiterjedt jégfelületei is kitűnő alkalmakat nyújtanak a korszolázás elsajátítására, de azért a „mynheer”, ha ügyesen és gyorsan is, de kevés kellellemmel korszolázik. Franciaországban a császárság alatt élte aranyéviát a korszolázás, a mikor a boulognei erdő egész sarkvidékké látszott átváltozni, s a hölgyek pompában, diszben egymást licitálták feljűl. De Bécsben is divatos sport a korszolázás s a bécsi hölgyek Európáért a legjobb korszolázók hírében állanak.

Sok változata van ma már a korszolázásnak is, a legegyszerűbbektől, szíjjal és fatallal, a legkomplicáltabbakig. Az amerikai „Acme”, a „Scud”, az „Austria” mind újabb tökéletesítések e téren. A „Scud” a lábujjhegyet és sarkat egy rugó segítségével egyszerre erősíti meg, úgy hogy egy pillanat alatt felhúzható és levethető. Az „Austria” két részből áll s belelépve magától fogja be a lábat, úgy hogy a korszolázás alatt nem lazulhat meg.

—r.

KÉT ANGOL MINISZTER.

Egy éve csak, hogy a Gladstone-kormány Irland kilitásba helyezett függetlenítése miatt — melyet, mint a nagy brit világbirodalom fölbontására vezetőt, a „nagyszerű öreg”-nek legbensőbb hívei közül is sokan elleneztek — megbukott s helyét a Salisbury-kabinet foglalta el. Örömmel üdvözölte e változást akkor nemcsak Nagy-Britannia többsége, hanem Európa is, mely Oroszország újra ébredező hatalmi terjeszkedése mellett roppant veszedelemnek tartott Angliában egy olyan kormányt, mely, mint a Gladstone, az oroszokhoz való szításról volt ismeretes, s örömmel üdvözölte a konzervatív kormány jutását, kik Angliának hagyományos külügyi politikáját voltak hivatva újra életbe léptetni.

Nem csak a liberálisok, de még a radikálisok jelentékeny része is örömet ígért meg támogatását az új kormánynak, sőt ez utóbbiak vezére, sir Randolph Churchill még a kincstárnoki tárcsát is elvállalta az új kabinetben.

Joggal lehetett hinni, hogy az új kormány nem lesz kérés-életű, mint anyai elődei, s hogy a külügyi viszonyok meg szilárdabbá fogják tenni állását.

S íme éppen az ellenkező történik. Churchill egy másodrendű belügyi kérdés használt föl ürügyül, hogy a kormányt odahagyja s ezzel Salisbury a legválságosabb viszonyok között rendkívüli zavarnak teszi ki. Salisbury ritka önzetlenséggel alkudozásokot kezdett a liberálisok

mérsékeltbb vezéreivel, különösen Hartington marquis-val, hogy őt a kabinetbe belépésre rábírja s készen nyilatkozott neki a miniszterelnöki tárcsát is átengedni, beérve azzal, hogy ő a külügyi tárcsát vezesse.

Hartington az ajánlatot nem fogadta el. De Salisburynek mégis sikerült a liberálisok táborából nyerni pénzügyminisztert Goschen személyében. De alig hogy a kabinetet kiegészíteni sikerült, — lord Idlesleigh külügyminiszter váratlan halála tette a kormány helyzetét újból bizonytatlanná.

Idlesleigh lord.

Idlesleigh lord, előbbi ismertebb nevén sir Stafford Northcote, január hó 12-ikén halt meg hirtelen Salisbury miniszterelnök hivatalos helyiségében szívvelhűdés következtében. A nagy nevű politikus, kit az angolok e mellett önzetlenségéért és nemes jelleméért is kiválóan becsülték, 1818 okt. 27-én született s így 69-ik évében járt. Habár előkelő családból származott is, a nyilvános pályára nagyon későn lépett, 1867-ben lett a kereskedelmi kamara elnöke, 1867-ben indiai államtitkár s 1874-től 1880-ig volt pénzügyminiszter. Döntő befolyással volt életére, hogy a kereskedelmi kamara elnöke, Gladstone mellett fiatal korában magántitkár volt s bizalmas viszonyba lépett egymással, mely viszony, habár politikai nézeteik nagyon különböztek egymástól, állandóan fenmaradt. A parlamentbe 1857-ben akart belépni, de ekkor megbukott, 1866 óta azonban állandó tagja volt annak. 1874-ben, midőn az általános választások ismét a konzervatív pártot juttatták győzelemre, Disraeli híu társát pénzügyre nevezte ki s később, midőn Disraeli peerré nevezett ki, a képviselőházban Northcote lett a konzervatív párt vezére. Szelíd természete, széles ismeretei s nagy munkássága által kiérdemelte a parlament minden tagjának rokonszenvét, habár párthívei sokszor rossztalálták nála, hogy nem elég heves és harezias ember. 1885-ben kapta az Idlesleigh lord ezimet s ez évben lett külügyminiszterre, de ez állásról még halála előtt lemondott s utolsó útja is azért történt, hogy Salisbury lordnak átadja a külügyminiszteri pecsétet s ez utóbán, Salisbury palotájának lépcsőjén érte a halál.

Idlesleigh lord rendkívül rokonszenves egyéniség volt s minket magyarokat azért is közelebből érdekel, mivel az angol államférfiak között kevés oly igaz barátja volt Magyarországnak, mint éppen ő. 1851-ben fiatal ügyvéd volt Manchesterben, midőn Kossuth Lajos Kiutahiból Angliába jött. Abban a pártatlan mozgalomban, melyet Anglia népe kifejtett arra, hogy a magyar szabadságharc és legkiválóbb alakját oly tüntető rokonszenven fogadja, mely világra szóljon, ő, akkor még Sir Northcote Stafford Henrik állt a manchesteri tüntetők élére, meetinget hívott össze s azon lelkes szavakban ecsegette a magyar szabadságharcot és abban Kossuth szerepét. Az ő indítványára történt, hogy Manchester is

ama nagy városok mellé sorakozott, melyek Magyarország volt kormányzóját vendégül hívták. A meghívó következtében, melyet Northcote fogalmazott, Kossuth 1851 szept. 28-án tartotta bevonulását Manchesterbe, melynek lakossága nevében ismét Northcote üdvözölte. A még aznap tartott diszvacsorán megint Northcote emelt először poharat Magyarországra, arra a Magyarországra, „mely fényes szabadságharcával — ugymond — megmutatta, hogyan kell a hazát szeretni, arra a Magyarországra, mely 1848-ban a népszabadság melegágya lett, arra a Magyarországra, mely Kossuthot szülte, kinek csak egy vágya van: az, hogy hazáját szabaddá és boldoggá tegye. Hinni akarom — így fejezte be szónoklatát — hogy minden angol, vagyon- és rangkülönbség nélkül, velem együtt éljen kiált a magyar nemzet e kitűnő fiára, a népszabadság és hősré, Kossuth Lajosra, kinek én kijelentem, hogy az a csók, melyet magyar barátom ajkait illetem, testvéri csók, melyet az egész angol nemzet küld a nemes magyar nemzetnek.” Az ifju jogtudós e szavak után megölelte Kossuthot és három forró csókot nyomott ajkaira a jelenlevők viharos éljenzése között.

Idlesleigh lord halála tehát nem csupán Angliának nagy veszteség, Magyarországnak is egy kitűnő jó barátot veszített el benne.

Goschen lord, az új angol pénzügyér.

Az új angol pénzügyminiszter, Goschen György Joachim, kinek arcképét lapunk jelen számában veszik olvasóink, német-zsidó eredetű férfi. 1831-ben aug. 10-én született Lipcsében és így még csak 55 éves. Tizenhat éves korában került Angliába és Oxfordban kitűnő neveltetésben részesülve, csakhamar rokoni, Frühling és Goschen londoni bankárok üzletébe került, hol a pénz- és bankügyvel gyakorlatilag is megismerkedett és pedig oly alaposan, hogy egy 1864-ben megjelent pénzügyi kis munkáját Say Leo, a nagynevű nemzetgazda érdemesnek tartotta francziára lefordítani. Társadalomilag már előbb nagy tevékenységet fejtett ki, úgy hogy 1863-ban a City megválasztotta parlamenti taggá. 1865-ben a kereskedelmi kamara alelnökévé és a következő évben már miniszterre lett, mint Lancaster kanczellárja. Gladstone első minisztersége idejében, 1868—1871-ig Goschen a szegényügyi osztály elnöke volt miniszteri ranggal és ez időben nagy érdemeket szerzett magának a közszéki kormányzat s az adóügy reformja körül tett munkálataival. Később tengerészeti miniszterre lett s az maradt 1874-ig, midőn Gladstonenál ő is megbukott és ellenzékiévé lett. A tevékeny és alapos képzettségű férfit azonban a konzervatív kormány is sok fontos ügyben felhasználta; legnevezetesebb ezek közt az a missziója, melyet 1876-ban Jouberttel együtt nyert, mint az angol hitelesoport hivatalos képviselője, hogy az egyiptomi pénzügyeket rendezze, a miért hosszabb ideig tartozkodott Kai-

róban s hozzájárult a függő államadósságok konverziójához és Egyiptom pénzügyeinek konszolidálásához. 1880-ban Konstantinápolyban működött, mint angol megbízott a görög határkérdésre nézve. E megbízattatások s részint a szabadelvű pártban Beaconsfield halála óta mindinkább előtérbe lépő radikális irány, melyet ő nem helyezett s melynek egyes pontozatai, különösen a szavazati jog túlságos kiterjesztése ellen többször felszólt, némi feszült helyzetbe hozták őt Gladstonenál, kinek Irlandra vonatkozó reformjavaslatait helytelenítette. A parlamentben azonban lehetőleg minden alkalommal a szabadelvű párttal szavazott s jelen belépése a konzervatív kormányba csak hosszabb alkudozások eredménye volt.

DALOK.

I.

Ősz volt, hogy földe válni kellett.
A fecske, gólya, utra keltek,
S mire megjött a tél maga,
Szerelmünk bús emlék vala.

Tavasz van, fecske, gólya régen
Álmadozik az ősi fészken,
Csupán szerelmünk zord égén
Borong a sir még feketén.

II.

Hogy visszatér, hogy szívemre zárlak,
Kacagva mondtam a világnak,
Mert tudtam, mi a szerelem:
Nézd a fecskét: bármerre szálldos,
Csak visszatér az ős tanyához,
A hol született, édesem.

III.

Még tél borong a bércek ormán,
De lenn a völgyben már nyíl, fakad.
Selyemfűgyon álmadozván,
Hollok szerelmes hangokat.

Szívemben épen így borong még
Az elmulás, a fájdalom,
Míg boldogan, remegve kéjtől
Zárlak szívemre, angyalom.

IV.

Milyen szép lesz, hogyha ketten
Bolyongunk a rózsakerben
Álmadozva csöndesen:
A virágok, mintha várnák,
Kelyheiket mind lezárják
S nem lesz ébren senkisé.

S ha az alkony szárnyát bontja,
Beülünk a kis logosba,
Mint madár a fészkiibe,
S boldogan meg átkarollak,
Rejtéken a süri lombnak
Meggzólal a fölmile.

V.

Sötét szememben mért e könnyek?
Ha átkarollak mért remegsz?
S míg boldogan szívemre zárlak,
Miért csukod le szempilládat?
— Az üdvnek teljessége ez?

Ha száll az alkony, s szelíd szárnyát
Kiterjeszti az éjszaka,
Bár pillanatra elsötétül,
Pazar fényt szór a mély sötétből
Az égneik myriad csillaga.

LÉVAI SÁNDOR.

A TÜKÖRÜVEG.

A nagyvárosok kellemes külsőjét igen jelentékenyen emeli az a körülmény, hogy az üzletek kiskapitálái, sőt legnagyobb részét ajtói és ablakai is, tükrövegekkel vannak ellátva. A régi egyszerű, keretfakkal apró táblákra osztott ablakokhoz képest rendkívül nagy a változás, oly nagy, minőt még az aszfaltburkolat és villanvilágítás is alig idéz elő. Nem csoda, hogy a tükrövegek alkalmazása, jelentékeny költségű daczára, csakhamar divattá lett s ma már egyes előkelő magánházaknál, sőt kisebb városok kávéházaiban és üzleteiben is megszokottá lett.

A tükröveg gyártását már közel egy század óta ismerik, azonban csak az utolsó két évtized alatt kezdtek nagyobb mérvben használni, s újabb s újabb reformoknak vették alá s ma már valóságos művészet.

Az üveganyag, melyből a tükröveg készül, mesz, kovasavas kvarcshomok, hamu, szódá, baryt, arzenikum s más ásványok keveréke, melyek bizonyos arányokban összekeverve, finoman megörölve és megolvastva sötétzöldes porhoz hasonlítanak, melyeket csak a téglékben kell megolvastani, hogy kész üveg legyen belőlök. Az üvegutáiban használt téglék óriási virágcserepekhez hasonlítanak; rendszeren valamivel magasabbak, mint egy méter, felül 80—90 centiméter szélességűek, alul valamivel keskenyebbek. Mivel e téglék tartóssága rendkívül fontos s elrepedésük nemcsak nagy kárt, de sok kellemetlenséget is okozhat, rendszeren magukban az üveggyárakban készítik őket és pedig tűzálló agyagból, az ugynevezett schamotte-al keverve, azaz más kiegészített cserepek és téglamaradékok poraival. A keveréket megszáraztatva megörölik, megszáraztatva s azután vizet öntve hozzá meggyúrják, oly módon azonban, hogy az agyagban egyetlen léghólyag se maradjon, mivel ez a tűzben az egészet könnyen szétrobbantná. A megformált téglék hosszú ideig, néha hónapokon át maradnak száraz helyen s csak azután égetik ki őket izzó kemencékben.

A téglékbe rakott üveganyagot, rendszeren négy téglát egyszerre, az üvegkemence középre teszik. Ezeket a kemencéket dr. Siemens kezdeményezésére most már nem szénrel, hanem gázzal fűtik, mert az nemcsak erősebb tüzet ad, de az olvadó üveganyagot sem kormozza be. A kemencében az üveganyag mindaddig benn marad, míg az egész izzó vörös szirupszerű folyadékká változik át, a mire körülbelül 10 óra szükséges. Ekkor a folyó anyagot ugyanazon kemencében tisztító kádakba teszik, a hol még mintegy 16 óráig áll, míg teljesen tiszta, hólyagmentes s olvastásra alkalmas lesz. Ekkor a még mindig izzó anyagot kivesszik a kemencéből, és simen járó taligákon átvisszik az öntőházba, hol az egészet egy nagy lapos olvasztott vaslemezzel ellátott asztalra öntik s meghengerelve hullámalaku lemezekké változtatják. Az asztalon négy ércpálcza jelöli az öntendő üveg nagyságát s a henger adja meg a tetszés szerinti vastagságot. Az asztal felett sok gázlámpa ég, hogy az üvegoldal ne hűljön ki nagyon gyorsan. A kihűtésre külön kemencék vannak, melyek szintén izzó forróak s lassanként hidegűnnek. E kemencékben az üveglemezek nyolc napig maradnak, mert a gyorsan kihűlt üveg nagyon könnyen török.

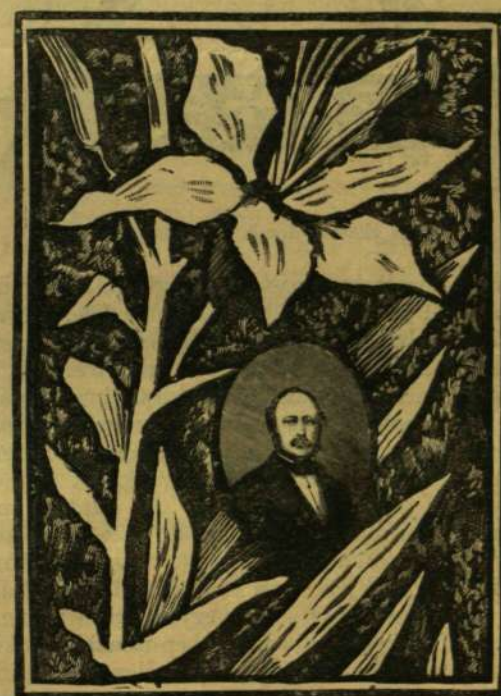
A hűtő kemencéből kivett üveg szintén simítás és csiszolás alá kerül. Minden lemezt 6—6 ember visz át, gondosan betanított szabályos lépésekben és bőrszalagokkal óva, nagy gonddal a vizsgáló terembe, hol gondosan kikutatják, vajjon a kihűlt lemez eléggé átlátszó és felülete eléggé sima-e. A kevésbé sikerülteket csekély csiszolás után felreteszik üvegtők számlára, a hol nem szükséges nagy átlátszóság, vagy kimetszik belőle azokat a darabokat, hol hólyagok, vagy más sérülések találtak. A használatos darabok külön csiszoló malomba kerülnek. A malom falánál mintegy két láb magasságban egész sereg alacsony kőasztal van, melyhez erősítették fűzőpéppel a lemez. A csiszoló készülék a megerősített lemezeket folyvást keringve érinti és a malomban alkalmazott gyermekek minduntalan homokot dobnak az üveglemez és a vascsiszolólap közé, mindaddig, míg az egyenletlenségek mindkét oldalon megszűnnek. Ez a durva csiszolás mintegy 7 órát vesz igénybe, s utána az üveg gyakran fél óráig vastag, mint előbb volt, oldalai egyenese és aránylag véve simák, de tömörked karcolás van rajtuk és épen nem átlátszók. Ezért finomabb csiszolásra is van szükség és ez is ismét külön helyiségben történik, hol főképp nők foglalkoznak. A csiszoláshoz itt homok helyett finom smárga használnak. Az így készített lemez már áttetsző és elég sima, de azért nem tökéletes. Szükséges még a politurozás, mely külön e célra készült gépek segítségével történik; az itt alkalmazott dörzsoló készülék végén posztó van, viz, vérkő, vaspir és más anyagokból készült péppel áztatva, melynek hatása alatt nyeri meg az üveglemez a tökéletes simaságot.

Az így elkészült üveget azután a nők megmossák, a csiszolás és simítás maradványaitól

gondosan megtisztogatják s azután raktárakba teszik vagy egyenesen a megrendelőkhez küldik. A finomabb agyagból, különösen a drága kálból készült üvegeket azonban még tükröré alakítják át az által, hogy az egyik oldalát folia amalgammal vagy újabb rendszer szerint ezüstcsapadékkal bevonják.

A tükröveg készítésénél az üveganyag sokkal gondosabb megválogatása szükséges, mint a közönséges üvegeknél, ezért a nagyobb gyáraknak erre is külön készülékeik vannak, melyek közt legfontosabbak a kvarcmalmok, a hol a kovakövek izzó állapotban hirtelen kihűtetnek, összetöretnek s megöröltetnek. A port vagy a tengerhomokot még többször is tisztogatják, különösen hogy eltávolítsák a gyakran előforduló vasoxidot, mely az üveg tisztaságának nagyon árt. Többszörösen meg is égetik az üveganyagot, hogy minden szervesanyag s viz eltávolodjék belőle. Látható tehát, hogy a legegyszerűbb karkattábla elkészítése is nagy munkába s hosszú időbe kerül s nem csoda, ha mai ára jelentékeny. A modern izlés azonban már megszokta e pompás üvegtáblákat s az üzletember, ki a divatnak nem hódolva apró ablakokat alkalmazna, nagyon könnyen veszélyeztetné szerencsáját az elkenyészett közönségnél.

A FÁBA ÉGETÉS MŰVÉSZETE.

Arckép-keret domborn égetéssel.

A kor, melyben élünk, nagy hajlandóságot tanusít rég elfeledett műiparágak föllevenítésére és újra divatba hozására. Azok közé az iparágak közé, a melyek nagy multtal bírtak s most újra napirendre kerülnek, tartozik a fába égetés is, mely századokon át üzetett mint dekoratív művészet, főleg a tömör butorzatok korában s részben üzetik ma is Nemetsországon és Hollandiában.

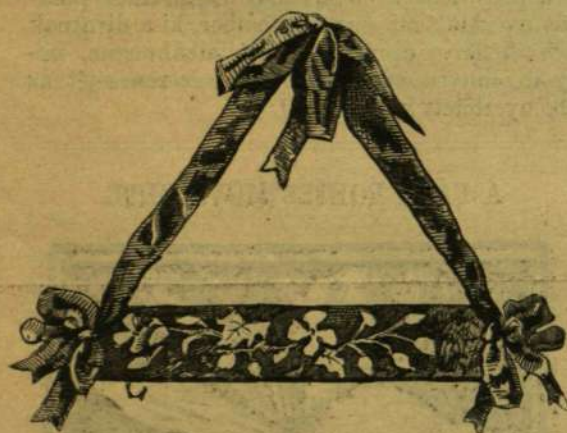
A fába égetés fénykora természetesen akkorra esik, mikor még nagy mennyezetes ágyak, roppant masszív asztalok, nemzedékekre számított nagy családi szekerények voltak divatban, melyekbe kártétel nélkül véshtettek, faraghattak. A fényezett butorok kora már nem volt alkalmas erre, a XIV. Lajos és a császárság korabeli aranyozott és festett fák még kevésbé, úgy hogy csak a legújabb időben kezdik újra érdeme szerint méltányolni ezt a munkát és használni szolidabb butorok, parkányzatok, burkolatok és apróbb tárgyak díszítésére.

A fába égetésnek két módja van. Egyik, a melyben a rajz a fa felületébe beleégettetik, s a másik, a melyben a rajz érintetlen marad, s csak a háttér égettetik be oly módon, hogy a rajz domborszerűen emelkedik ki. Minden nagyobb tárgynál, mint például dohányzó-szoba, lépcsőház, előcsarnok stb. falburkolatainál az előbbi eljárás alkalmazandó. A választandó fa sötét színű legyen s pedig vagy amerikai tölgy, fényezetlen gesztenyefa és mahagóni, vagy pedig ammonia-füsttel barnított közönséges tölgy. Kiseb tárgyaknál a másodszorban említett eljárás célszerűbb s itt fehér fényő, magyal stb. a legalkalmasabb, úgy hogy szépen dolgozva valódi elefántcsont-berakásokhoz hasonlóan néznek ki, a mint az égetett fa grönge szint ad a fehéren

hagyott domboru felületeknek s a háttér színe az étetes foka szerint mély Vandyke-barnától égett sienna-árvyaltokig váltakozik.

A faanyag megválasztásánál fontos, hogy az teljesen száraz és érett legyen munkába vétel előtt, mert különben a fa nehány hónapon át jó szellős, száraz helyen tartani. Kisebb tárgyaknál, melyek készen kaphatók, minők arczkép-keretek, kézi fuvók, dézsák, könyvpolezok, facipők, tamburínok, sőtartók, fejőszekék, palette-ek, olasz-falak stb. legkevésbé a kockázatot.

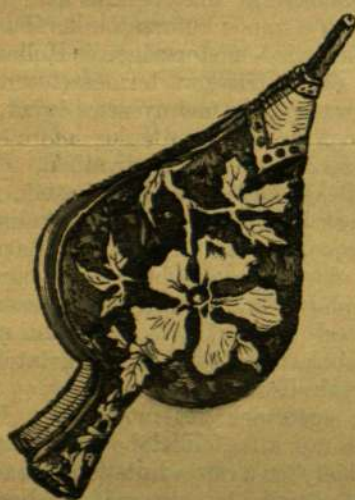
A mi a megfelelő rajzokat illeti, e tekintetben a munkást a tárgy rendeltetése kell hogy vezérelje. Falburkolatoknál oly tárgyak választandók, melyek távoli hatásra számívnak s ezek mérsékelten keletkeznek. Annny ismert rajz van idevágó, hogy teljesen fölösleges megerőltetni a képzelőerőt, de a japáni stílusú uszó halak és repülő madarak is igen jók erre; valamint me-

Fali akasztó domboru étetésben.

részen rajzolt harezos-fejek, állatprofilok, gyümölcsesek játszó Cupidók s több efféle. Szóval minden oly rajz, melynek a hatás a körvonala szépségére s tisztaságára van számítva. Falközök és lépcsőházak díszítésére klasszikus minták is ajánlatosak, lomb- és virág-ornamentikával, megfelelő szegélyzettel, a minők minden mintakönyvben fölös számmal találhatók. Az eljárás egyszerűsítése szempontjából a mintát önlemezre rajzolják át, a vonalak közé eső részt kivágják, aztán a lemezt szeggel vagy egyébként a fára erősítik s az üres közőkön addig járatták az izzó vasat, míg jól és egyenletesen be nem ég. Ajtó-burkolatokhoz, arczkép-rámákhoz s kisebb tárgyakhoz virág és gyümölcs talál leginkább és pedig egyszerű, határozott körvonala typosok, mint dahliák, vadrózsák, jázminok, felfolyók, míg ellenben a kettős virágok és határozatlan idomú lombzatok kerülendők. A gyümölcsök is szükség, hogy határozott idomúak és lombzat nélkül valók legyenek.

A fába étetéshez való műszerek vagy egynehány fanyélbe foglalt sütővas szénrel tüzesítve,

Fűvő dombori étetésben.

vagy pedig egy borszesz-lámpa és platina-rúd. A sütővasak olcsóbbak s legfőbb tizenkét hüvelyk hosszúak, s 1/4—1 hüvelyk vastagok kell hogy legyenek; a fanyél pedig hat hüvelyk hosszú. A vasak különböző nagyságúak, hogy különböző szélességű vonalakat lehessen égetni velök; a legvastagabb hegyűek mély étetésre és fővonalakra valók, a finomabb hegyűek keskenyebb és éleesebb körvonalaikra. Egy S alakú hegygyel bíró vas a dombori felületek leégetésére használható.

lik, mivel nagyobb alakjánál fogva nagyobb tért képes egyszerre kiegészíteni, mint a hegyes műszerek. A vasakat folytonosan tüzesíteni szükséges és egyszerre többet kell készletben tartani, hogy fennakadás ne álljon be.

Költésesebb a borszesz-készülék a platina-rúddal, de sok időt megtakarít. Ez egy palackból áll, mely felig van megtöltve benzinnal és dugóján keresztül két részec szolgát ki, melyekhez gummi-csővek vannak toldva.

Az egyik gummicső légszivattyúban végződik, a másik platina-rudban, melyet faburkok véd. Használatuknál meg kell győződni előbb arról, hogy a palack dugója és a benne levő részecsek szilárdul állanak-e, és nem hat-e át közöttük a levegő. Nagyból biztonság okáért nem árt pecsétviaszal szonni be a dugót. Ekkor balkézbe vesszük a légszivattyút, a jobba a platinarudat, s ez utóbbit valamely borszesz-lámpánál öt percig hevítjük a láng fölé tartva, de lefelé. Most nyomjuk meg a szivattyú gombját, s hagyjuk újra kifeszülni, ezáltal folyvást a láng fölébe tartva a platina-rudat. Rövid idő múlva a palackba és a benzinnal fölé szorított levegő, a szeszgőzzel megtelve, a platina-rudhoz jut, s azt izzó vörössé hevíti. Ekkor a borszeszláng kioltatható, s az étetes elkezdhető, minthogy a platina-rud mindaddig megtartja vörös izzását, míg a szivattyú nyomása által a levegőt a csövekbe hajtja. Ha a platina megfűhéredik, és nem éget többé, ki kell venni tokjából, és fölfelé tartani, miközben a légszesz-szivattyút tovább működtejük. Pár pillanat múlva a rúd újra izzóvá lesz s az étetes folytatható. Természetesen óvakodni kell a benzinnal kiöntésétől, a mi veszélyes, de könnyen kikerülhető, s e készülék mellett, a hőseg elkerülésével, az étető-vasak gyakori cserégetésének alkalmatlansága is mellőzve van.

Nézünk most, hogyan végezzük a munkát, példának okáért a rajzunkon látható arczképek-retnél. Tegyük át előbb a rajzot papírra, és javítsuk át, árnyékvonalakkal jelölve ki, a hol az étetes világos barna, meg a hol fekete kell hogy legyen. Rajzoljuk ki a virágok és levelek körvonalaikat átlátszó papírra, fektessük ezt a fa felületre, színével lefelé és egy kötőtűvel végigmenve a vonalakon, jelöljük meg mindenütt a fán. Az így nyert kép fonak lesz; ha hasonmásra van szükségünk, fektessük a papírt színével fölfelé a fára, alája kék kopir-papírt helyezve, s így jelöljük meg a vonalakat kötőtűvel. Azután javítsuk át a rajzot, a porókat és ágakat vonjuk ki plajbászszal, fektessük a fát egy egyenes lábra és fogjunk hozzá az étetéshez. Hevítsük fel az étető vasat vagy platínát, s vezessük könnyedén végig a fő-vonalakon, hosszabb ideig hagyván a mélyebb étetésű helyek felett. Könnyedén futtassuk végig a széleken, de semmit se hagyjunk érintetlen és fokozatosan menjünk az árnyéklásban az étetett sienna-barnától a mélyebb sötétig, rajta hagyva a fán az étető vas rovattás nyomait is, hogy a felület ne simának, hanem érdesnek látszassék. Végeztül meg egyszer végigmenyünk mély, határozott étetéssel e körvonalakon, ellenben finom, szabatos vonásokkal jelöljük a levélereket, árnyékokat, szirmokat és a többi.

Hasonló módon járunk el a fűvónál, csak hogy a nyeleit festékekkel, olajjal és méhviasszal vonjuk be. Szintúgy a fali akasztóknál, melyek nyele festve és simitva van s széles barna szalag szolgál a felfüggesztésre, aljára pedig horgok erősítetnek kisebb tárgyak felakasztására.

A homoru étetésnél a rajzot ép úgy tesszük le, mint az előbbinél s a fővonalaikat a legnagyobb étetővással, vagy a platina folytonos alkalmazásával vonjuk ki. Ezeket szélesre és mélyre kell égetni, s szintúgy a ruhás alakok redőzeit, a hajszálakat, halpikkelyeket, madárszárnyakat. Határozott és mély vonalak szükségesek a szemgolyók, ajkívek, orrlukak ábrázolására is; keskenyebb és nem oly mély vonalak a rajz másodrendű részleteire, még finomabbak és felületesebbek a távolabb eső részletekre.

Ime látni való, hogy a fába étetés valódi művészeti kedvtelés, a nélkül, hogy nehéz lenne. Sem rajzolás ügyesség, sem semmi előkészület nem szükséges hozzá, csak biztos kéz és egy jó mintagyűjtemény, hogy esecsebecsünket valódi szép és hasznos tárgyakkal gazdagítsuk. Épen ez okból különösen ajánlhatjuk kellemes időtöltésül szívesen, a kik egy kevés szoktatással azoknak tültszik magokat az égő fa füstje átható szagának apró kellemetlenségein is.

ld.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Magduska öröksége, regény Abonyi Lajostól. A Singer és Wolfner kiadásában megjelenő »Egyetemes regénytár«, mely eredeti regényekből eddig csak keveset adott, most egyszerre két kötetes magyar regényvel gyarapítja sorozatát. Abonyi Lajostól, e tősgyökeres magyarságú írótól, ki a falusi és kisvárosi életet elvonzó tanja festeni, s kinél a cselekvényben sem hiányzik se a jóízűség, se az érdeklőség. Az olvasó közönség bizonyára örömmel fogadja e legújabb művét is, mely a vállalatnak két terjedelmű kötetét tölti be. Ára piros kötésben a két kötetnek 1 frt.

A kőit nem akarnak befogadni, eredeti regény két kötetben, írta Tólvölgyi Titusz, kivel az előbbi évtizedben mint elbeszélővel és szépirodalmi íróval sokszor találkoztunk a közönség a lapokban és a könyvek közt. Hosszas hallgatás megtörése e regény, mely főképp a magyar középosztályból vette tárgyát és alakjait. A terjedelmes két kötet ára 2 frt. Kiadta az Athenaeum társaság.

Azok a nehéz idők, történeti regény, írta Gálffy Ignác, megjelent Miskolcson, Forster könyvnyomdájában. A szabadságharcz utolsó napjai, s aztán az elnyomatás szomora korszaka benne a történeti háttér. A szerző két erdélyi család pusztulását írta meg benne. A két kötet ára 2 frt.

Csikgy Gergely színműveinek gyűjteményében, melyet az Athenaeum társula ad ki, megjelent a szerzőnek legújabb színműve, »A jó Fülöp«, vizitáció 3 felvonásban. Ára 50 kr.

Az Osztrák-magyar monarchia írásban és képen című nagy néprajzi mű 28-ik füzeté megjelent. A Bécs és Alsó-Ausztriát tárgyaló rész 12-ik füzeté ez. Az »Alsó-Ausztriái térképekben« című leírásokból vesszük itt a Rudolf trónörökös által írt szép cikkeknek, a »Bécsi erdő«-nek végét és Becker M. A.-tól »Az alpesalji vidék« ismertetését. Perko Antal, Hasch Károly, Schindler J. Emil, Ameseder Ede, Onken Károly, Darnaut Hugo és Zetsche Ede gondoskodtak a gazdag tájkép-illusztrációkról.

Magyarországgazdasági statisztikai kézikönyve című alatt új vállalatot indított meg az országos statisztikai hivatal a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter megbízásából. A vállalatnak az 1886-ik évre szóló első évfolyama most jelent meg, szerkesztette Pármiczky Ede szaktanácsos a statisztikai hivatalban. A 107 oldalnyi füzet magában foglalja a szoros értelemben veti Magyarországnak a legújabb adatokon alapuló gazdasági statisztikáját összevonott alakban és leginkább az országos főeredményekre való tekintettel. Az adatok politikai felhasználásról, az új kataszterről, az állami birtokokról, a népességről, házi állatokról, gazdasági intézményekről, a termésméről, szüreti eredményekről, árákról, dohányterméskéről, czukorgyártásról, közlekedésről, stb. szólnak. Célja e munkának — a szerkesztő szerint — az, hogy módot nyújtson a gazdáközönségnek jutányos áron megszerezni mindazt, mire mindenki művelt gazdaságukra van, hogy a gazdasági intézményekről és azok eredményeiről kelően tájékozva legyen.

Tájékoztató füzet jelent meg az Athenaeum kiadásában a hadkötelesek számára, most már második kiadásban, címe: »Szabályok az egyévi önkéntes hadapród-jelöltek s azon ifjak számára, kik mint három, illetve négyévi önkéntesek a hadseregbe lépni óhajtanak.« Folyamodványok s egyéb szükséges okiratok mintáival is el van látva. A törvények és miniszteri rendeletek alapján összeállította Bajnok Justinán, honvédszázasos. Az új kiadás ára 40 kr.

Folyóiratok. A Századok, a történeti társulat januári füzeteiben Thaly Kálmán ismertetégről Bercsényinek egy eddig kiadatlan emlékiratát, melyet a vitéz generális Lengyelországból intézett XIV. Lajoshoz. Schmidt Vilmos »Báthory Gábor és Bethlen Gábor viszonyai a lengyel koronához« című dolgozata eddig egészen ismeretlen adatokat használt föl; Acsády Ignác Drégl hős védőjéről nyújt újabb részleteket, Tagányi Károly nagy méltánnyal emeli ki Salamon Ferenc történetéről működését és legújabb nagy munkáját, Budapest történetét. — A Természettudományi Közönlőy legújabb száma igen érdekes mutatóványokat közöl Herman Ottónak saját által levő »A magyar halászat könyvéből«, mely a természettudományi társulat kiadásában jelenik meg. E mutatóványokból már meg lehet íteni, hogy mily jeles művet várhat ismét közönségünk. A füzet többi tartalma, az apró közléseken kívül, a »műbor és a borhamisítás kérdése«, Wartha Vinczétől, »A vesztettségre vonatkozó vizsgálataim jelen állásáról«, Högyes Endrétől, »A nehézség Budapestén«, Szily Kálmántól, »A természettudományok kora«, Werner Siemenstől (közli Csopay László), »A Nemzetgazdasági Szemle« újévtől Heltai Ferenc szerkesztésében jelenik meg. Az első füzetben négy nagyobb dolgoza

van: Fenyvessy Adolftól »Két beteg ipar« című alatt a czukor- és szesziparról; dr. Mandelló Károlytól »Iparrak fejlesztése«-ről; Gelléri Mór pedig ismertet a kivitel előmozdítása érdekében indított külföldi mozgalmakat; dr. Fekete Ignác és Láng Lajos szerkesztésében megjelent »Gazdasági statisztika«-t. — A Függlő irodalomtörténeti közönlőy januári füzeteben az első cikket Pázmány Péterről szól; ezt követi »Dayka Gábor költsége«. Erdélyi Páltól; Gvadányi levelei Péczelilhez, közli Takács Sándor. »Rajzok a multból«, Vachott Sándornétól. »Mire törekszik Révay a secularisatio után?« Csaplár Benedekről; végül pedig irodalomtörténeti repertórium Szinyei Józseftől. — A Philologiai Közönlőy ez évi első füzeteinek főbb cikkei: »Questiones criticae de Hesiodi Theogonia«, Némethy Gézáttól. Melki Henrik művei, Petz Gedeontól; Gyönyössy István műfordításai, Nagy Sándortól; »Az antik költők fordításairól«, Zichy Antalról; továbbá könyvsmereteket, stb.

Orvos természet tudományi értesítő, az erdélyi muzeumgyűjtemény füzeteiből kettőt kaptunk. Az egyikben dr. Bókay Árpád értekezik a védőoltásokról a fertőző betegségeket ellen; a másik a természet tudományi szakközeli értekezéseket: Pachinger Alajos, Téglás Gábor, Koch Antal, Herbiech Ferenc tollából.

Népszerű szentirás magyarazatok a szöszék című füzetek jelennek meg Szondi Béla hődméz-vásárhelyi ref. segédlelkész szerkesztésében, közölve egyházi beszédek. Minden évben négy-négy füzet kerül ki a sajtó alól, s az idén negyedik évfolyamra adta ki az előzetési felhívást. Előzetési ára 1 frt, mely a kispapier (Arad megye) ref. lelkesi hivatalhoz küldendő.

Zeneművek. Rózsavölgyi és társa zeneműkereskedésben a következő zenedarábokat jelennek meg: »Zöldre van a riasos kapu festve« és »Aludj babám« két kedvelt népdal, énekhangra zongorkakísérettel alkalmazta Huber Sándor; ára 60 kr. »Lauter solche Sachen«, polka-francise, zongorára Rosenzweig Hermannról; ára 60 kr. »Zwei Almbäume«, Gaal Ferencztől; ára 60 kr. »Vive la Reine«, keringő, Natália szerb királynőnek ajánlva, Geiger Mórictól, ára 1 frt.

Új színmű. Csiky Gergely, kitől csak pár nap előtt adták elő a nemzeti színházban »A jó Fülöp« című színművet, »Vadrózsa« címen háromfelvonásos új színművet készült el.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia jan. 17-iki ülésén a harmadik osztály szakaszeri előadásai képeztek a tárgyakat, Thán Károly elnöke alatt.

Gothard Jenő, mint vendég, folytatja előadásait a csillagászati fényképezésben tett tapasztalatairól, melyeket a herényi obszervatóriumban végzett, jó eredménnyel. Bemutatta a csillagcsoporthokról, a ködfoltokról, a szabad szemmel nem is látható üstökösökről készített felvételeket és szolt a módszeréről, melyet alkalmazott. Majd Högyes Endre ismertetette a vesztettség méreg (virus) előállítására tett kísérleteit. Ezuttal arról tett jelentést, hogy a házi nyulak agyába folytonos beoltások által fokozott virus, melyet ő állított elő, hatásában tökéletesen azonos a párisi vírussal, vagyis azzal, melyet Pasteur használt a vesztettség elleni beoltásoknál: sőt a budapesti virus valamely erősebb, mert az összehasonlító kísérleteknél nyolcadfél nap alatt ölte meg a nyulat, míg a párisi kilenczefél nap alatt. Högyes ezenkívül még két vizsgálat eredményét közölte az akadémiaival, melyet felügyelte alatt intézetében tanítványai végeztek »az aszociált szemmozgásokról«. Egyik vizsgálat Szegedy Károlytól, a másik Korányi Sándortól ered. Majd Thán Károly terjesztette elő dr. Koch Ferenc Kolozsvárról beküldött vegytani értekezését »A zsir sorozatból diaro-vegyületekről«. Dr. Horváth Géza pedig betesztette dr. Orley László muzeumi segédor dolgozatát: »A magyarországi piócák faunájá«-ról. Végül Kriesch János műegyetemi tanár mutatta be még Lendil Adolf asszisztens értekezését »A magyarországi Tetraghathafélékről« egy érdekes pöcsaláról.

A természettudományi társulat közgyűlése e hó 19-ikén volt. E nagy tevékenységű és népszerű társulat negyvenhét év előtt szervezkedett, s a forradalom alatti és utáni éveket leszámítva, emyedetlenül működött a természettudományok terjesztésén. A közgyűlést Szily Kálmán elnökölte.

Dr. Fodor József titkár adta elő az évi jelentést, az újabb munkálkodás gazdag sorozatát, melyet a társulat havi üléseiben, szaküléseiben, népszerű felolvasásaiban, folyóirataival, könyvkiadványaival, s pályázataival elért. Egy év alatt 33 különböző ülést tartottak, felolvasásokkal. A társulati »Közönlőy« 5500 példányban meg szét. A népszerű természet tudományi előadások gyűjteményének is 2079 aláírója van. A könyvkiadó vállalatban megjelent Lőczy Lajos műve Kihmáról, sajtó alatt van a Herman Ottóé magyar halászatról; országos segélyllyel megjelent László Ede vegyészeti munkája; sajtó alatt van

Simonkai Lajos növénytani műve. Az évi kiadványok összesen 119 ívet tettek 302 rajzzal. Több tudomány munká, melynek írására a társulat megbízást adott, készülőben van. A társulat tagjainak száma 5797-re emelkedett, vagyona pedig, mely tavaly 6225 forint gyarapodott, most 78,386 frt. Dr. Fodor József, ki állásáról lemondván, most utolszor terjeszté elő a titkár jelentést, végül szép szavakkal esett el a természet tudományok ápolásának fontosságát. A könyvtári jelentésből megemlíttük, hogy a társulatnak 12,524 kötetből, 2614 füzetből és 77 atlaszból álló könyvtára van. 84 tudományos folyóiratot járt s 161 tudományos társulattal, ezek közt 137 külföldivel, áll cseréviszonyban. A közgyűlés éjlenzéssel fogadta a jelentéseket, aztán Herman Ottó indítványára jogkönyvtári közönséget szavaztak dr. Fodor Józsefnek, ki hét évig viselte a titkár tisztségét. Helyére Lengyel Bélát választották meg első titkárnak; másodtitkár lett a mathem.-természettani szakból Csopay László, a természetrajzi szakból Paszarkozsy József. Végül a Bugát-féle alaphoz 300 frtos pályadíjat tűzték ki egy vegytani kérdésre.

A természet tudományi társulat vegytani előadásai, melyeket népszerű módonban a nagy közönség számára rendez, e hó 16-ikán kezdődtek meg, a megtegyet vegytani intézetének termében. Illosay Lajos tanár tartja ez előadásokat, vonzó és világos módonban. Az első felolvasásra egészen megtelt a terem érdeklődő közönséggel.

Illosay bevezetésül előadta, hogy mi volt a kelmia ezéja hajdan és mi most, megjegyezvén, hogy sem az aranycsinálás, sem az élet megfosszabbítására szolgáló szer föltalálása tudományos célnak nem tekinthető. A valódi igazság fölismerése csak a XVII. század második felében kezdődik, midőn ezé-lul tűnik ki a testek anyagának megismerését. De ekkor meg csak az anyagi minőségé képezte a vizsgálat tárgyát, míg a mennyiségi meghatározások Lavoisier-val lépnek életbe. A kén és vas közvetítésével megállapítja a fizikai és kémiai sajátságok közötti különbséget. Szolt a fizikai és kémiai változásokról s a kémszerek alkalmazásáról. Illosay tanár előadását, a melyet számos érdekes kísérlettel illusztrált, a figyelemmel hallgató közönség élénken megéjlenezte.

A képművészeti társulat legutóbbi választmányi ülésén ismét több örvendetes adatot jelentettek be a társulat gyarapodásáról, s intézkedések történtek a közelebbi kiállításra.

A karácsonyi kiállításnak jó sikere volt és 33 festmény kelt el belőle. A társulati tagok száma is emelkedett. A legközelebbi időre az igazgatóság két kiállítás rendezését tervezi. Egyrészt özv. Csáky Palavicini Zs. ögrőfőre szül. Orsini Izabella grófnő Florenczról Budapestre szállított, jó nevű régi olasz mesterektől származó 55 képből álló gyűjteményét ajálta fel a társulatnak kiállításra, másrészt az iparművészeti muzeum főigazgatója, Ráth György, a társulathoz oly kérelemmel fordult, hogy a társulatnak nemrég elhunyt nagyrődmű volt elnöke, Ipolyi Arnold püspök hátrahagyott műgyűjteménye számára március hó elejétől kezdve, a műcsarnok termeit engedje át. A választmány e kérelemnek készséggel tett eleget, hogy ezáltal ezen nagyrődmű műgyűjteményt, mielőtt az a fővárostól távol, N.-Váradon végleg elhelyeztetnék, a műcsarnokban a nagy közönség megtekinthetné. A társulat az évi rendi közgyűlésén, márczius elején, Keleti Gusztáv emlékeződéset fog tartani Ipolyi Arnold püspök fölött. E közgyűlésnek a nagyrődmű műpüsk műgyűjteményének egyidejű kiállítása, kegyeletes ünnepély jellegű fogja kölcsönözni.

Az erdélyi közművelődési egyesületnek Budapest is van már fiókja. E hó 16-án alakult meg, a képviselőház termében tartott gyűlésen.

Horváth Gyula képviselő adta elő, hogy mily fontos az egyet elzéjára nézve, ha a főváros is támogatja törekvéseit. A budapesti választmány elnökének gr. Dessenffy Anrélt ajánlotta, a tud. akadémia néhai elnökének fiát, ki egyhangulag meg is választottak. Az egyik alelnök a főváros polgármestere, Kamermayer Károly lett; továbbá Hegedűs Sándor, Mendl István és Rémi Róbert. Jegyzők: Márkus József, Hindy Kálmán, Hüvös József és Bánó Zoltán. Titkárok: Horváth Sándor és Jusi Imre.

MI UJSÁG?

Az országház éptésénél eddig történetekről Tiszta Kálmán miniszterelnök e hó 20-ikán adott be jelentést a képviselőháznak. Nagy fennakadást okozott a vízvezeték művek áthelyezése, a mi most már nagy részt megtörtént. Tavaszig ez áthelyezés teljesen be lesz fejezve. Steindl tervei megvizsgáltattak és jóváhagyttak. Épült eddigélé építkezési iroda, köfáragó műhely, kovácsműhely és cementlaboratórium. A föld, kőműves és elhelyezési munkálatokkal Holzsapach és fia és Hauszmann Sándor bíztattak meg mint a kik az erre kiirt összegnek 778,467 frttal olcsóbban válalkoztak. A munkálatokat mult október-

ben megkezdtek és azok 52 százalékát már elvégezték, egészen 1887. folyamán fognak vele elkészülni. Az eddig engedélyezett 1,600,000 frtból 440,663 frt használtatott fel.

Zichy Mihály kitűnő művésztünk »Az árva sorsa« című nagyobb olajfestményt készített Szentpétervárt, még pedig ajándokul a gazdasszonyok egyletnek, mely ez évben sorsjátékot fog rendezni képrők műveiből árva háza javára. A kitűnő művész azért is választá tárgynul az árva sorsát.

Munkácsy már visszaérkezett Amerikából Párisba. Újév napján indult el New-Yorkból, hol elutazása előtt a magyar családok vetélkedve fogadták vendégül. De szívesen és kitüntetésekkel fogadták mindenütt, a hol megfordult, az Egyesült-államokban.

Petőfi katonáskodása. A hadügyminiszteriumtól a nagykánizsai hadkiegészítő parancsnoksági irodához parancs érkezett, hogy a Petőfi-re vonatkozó összes adatokat küldjék be. Tndvalevőleg Petőfi Sopronban lépett a Goldner-gyalogezredbe, melynek későbbi tulajdonosa Ernő főherceg lőn. Ennek az ezrednek kiegészítő része Nagy-Kánizsán lővén, a Petőfi katonáskodására vonatkozó iratok is ott vannak elhelyezve. A kiegészítő hadtestparancsnoksági iroda immár teljesítette a hadügyminiszter meghagyását s kimutatása a következő: Petrovics (recte Petőfi) Sándor 1839. szeptember 15-iki ezred parancssal ngyan e hó 16-án állományba vétetett és az első századhoz osztottat be. Dr. Roemer ezredorvos és az ezred-kórház ordináriusa ajánlatára általános testi foglalkozás, a szívedények kitágulása és kezdődő tüdőbaj miatt 1840. december 28-án kelt ezredparancssal a felvilágosító bizottság (Superarbitrationskommission) elé való állítása elrendeltetvén, 1841. évi január 11-én mint Real Invalídus a hadsereg kötelékéből elbocsátott. — Hogy a hadügyminiszterium mi okból gyűjteti össze a magyar kőltőre vonatkozó adatokat, arról a nagy-kánizsai ujság, mely e hirt közli, nem ad felvilágosítást.

A főváros egészségügyére nézve a két legfontosabb tényező a vízvezeték és a csatornázás. Mind a kettőt nagynépszerű városok igényei szerint kellene berendezni. Meg is indultak már a tárgyalások jó régen; bizottságok, szakértők gyűlések. A csatornázás végleges rendezése, a vízvezeték kiterjesztése azonban egy évtized után is maradt előbbi állapotban, még csak a tervek sem készültek el hozzá. A járványok pedig állandó fészket ütöttek. Egyszer hagymáz, másor himlő, roncóló toroklob, legutóbb cholera köszöntött be. A főváros ugy szólva sola sincs kisebb-nagyobb mérvű járványok nélkül. De oly szomorú egészségi állapotok már régen nem uralkodtak, mint a nyáron, az őszszel és most télen. A fővárosban Schlauch püspök szóltotta föl egy interpellációban a kormányt, hogy vegye ki a közegészségügyet a főváros kezé közül és tegye államivá. Tiszta miniszterelnök már akkor megígérte, hogy a csatornázás és vízvezeték rendezését teljes erőfírtlyel fogja sürgetni. Pár nap előtt le is érkezett a fővárosi tanácsához a miniszter leirata, melyben határozott választ kér arra, hogy miben áll a két fontos ügy, mikor kezdik meg a munkálatokat. Kijelenti a leirat, hogy miután a mostani egészségügyi állapotok türehetetlenek Budapestben, ha a hatóság gyorsan nem intézkedik, a kormány maga veszi át a csatornázás és vízvezeték művének végleges elkészítését.

A farsang igen élénk a fővárosban. Épen mert rövid, egymást érik a mulatságok. A jogászból, anynyi fiatal szépség e rendez évi bemutatója, jan. 15-én ment végbe. A jogászból egy terminus az ifjú szívek életében, egy időszámítási kiinduló pont, mint akár a Hedra s mohamedánok hagyományában. Onnan számítja a nő magát, s odáig számít vissza az élemedett matróna. Minden évi jogászból fel szoktak tűnni azok a ragyogó szemű új planeták a társaság láthatárán, melyek állandó égi jegyeit fognak szolgálni a következő fővárosi farsangnak, egész eddig, míg le nem tűnnek, hogy kisebb körnek, de annál melegebben világoljanak. Nem esoda, ha az idei jogászból is a főváros — dehogyan! — az egész ország szép leányait egyvű gyűjtötte a redut parkettjé. A balasszonyi tisztet gr. Károlyi Tibornól viselte, kinek kíséretében volt ezúttal először bemutatott leánya gr. Károlyi Ella grófisszony is. A rendezőség gyönyörű csokorral lepté meg a grófnőt és leányát s a belépésnél átnyújtotta a díszes

